

LÉON BLOY.

SYN LUDVÍKA XVI

Liber scriptus erat intus
et foris: Et scriptae erant in eo
lamentationes, et carmen et vae.

SPOMOCÍ PŘÁTEL 🐹
STUDIA VYDAL 🐹 🐹
JOSEF FLORIAN 🐹 🐹
MLADOV STARÁ 🐹 🐹
RISE MCMIV 🐹 🐹 🐹

Této knížečky bylo
natisknuto 444 ex.,
z nichž tato jest
číslo **215**.

Josef Florian

VĚNOVÁNÍ
LÉONA BLOY:

OTTO_{VI} FRIERDICH_{SOVI}

JENŽ DÁVÁ PO DVACET LET
ALMUŽNU Z DUŠE SVÉ
UBOHÉMU LUDVÍKOVÍ XVII.,
POSLEDNÍMU KRÁLI
FRANCIE!

KNÍHA BYLA POPSÁ-
NA VNITŘ I ZE VNITŘ

A BYLO V NÍ PSÁNO
NAŘÍKÁNÍ A PÍSEŇ
ŽALOSTNÁ A BĚDA.
EZECHIEL II, 9.

I

KRÁL STRAŠIDLO

...turbati sunt,
dicentes: Quia phantasma
est. Et prae timore clama-
verunt.

Svatý Matouš, XIV, 26.

Mnoho se napsalo o Ludvíkovi XVII. Zde jest *samojediná* stránka, kterou Bůh by mohl čísti, protože jedině tu byl by napsal Bůh. Stránka kamenná, jako desky Mojžíšovy, dle níž by bylo možno odsouditi XIX. století:

Zde odpočívá

L U D V Í K X V I I

**KAREL-LUDVÍK, VÉVODA NORMANSKÝ
KRÁL FRANCOUZSKÝ A NAVARSKÝ
NAROZENÝ VE VERSAILLES 27. BŘEZNA 1785
ZEMŘEL V DELFTU, 10. SRPNA 1345.**

Takový jest nápis, objevující se k úžasu cestovatelovu na dlažici skrovného hrobu na hřbitově malého města Delftu v Hollandsku, jediné zemi tohoto světa, kde syn Ludvíka XVII. měl býti uznán za toho, kým byl.

A všechno jest v tom obsaženo. *Není tam Kříže.* Sirotek Velekřesťanských Veličenstev neobdržel této almužny. Dříme, jak

může, po padesát pět let, zbaven jsa tohoto Znamení Smíru a Kralování, jež jeho přátelé, svědci přece jeho bohabojné smrti, nevysvětlitelně odepřeli jeho hrobu.

Brzy století dokoná. Všecko věští, že skončí v apotheosi vraždění a požárů. Skoro že nebude moci ani vzkřiknouti a mrtvo padnouti, tolik vězí v záležitostech. Jakmile již ho nebude a jakmile Nové Doby počnou, — jaké Doby? ó Pane! — komu bude možno ještě mluvit o tomto hrozném nešťastníkovi?

Náleží tolik XIX. století, že nemůže z něho býti vyrván a že jest nucen sdíleti jeho osud. Až toto století sklopýtne, upadne poslední nositel velkých bledých Lilií Francie rovněž v hluboké zapomenutí, toť nekonečně pravdě podobno — leda že Bůh všech zázraků sebere krůpěj krve, již nešťastné kníže zanechalo na zemi, by z ní ve Své Ruce uhnětl Globus... Avšak to jest tajemstvím Pána a Otce, a největší Andělé toho nevědí.

Jest však zcela správně a přesně řečeno, že Ludvík XVII. náleží XIX. století? Myslím spíše, že XIX. století náleží Ludvíku XVII.

Nenáleží mu toliko jako hrubě nespravedlivý soudce náleží Nevinnému, jenž vlastně má ho sám souditi; náleží mu jako poušť velkolepé a strašitelné zřícenině. Lépe ještě, XIX. století opravdu vyšlo z Ludvíka XVII., v tom smyslu, že příval zkaženosti neb nevyjádřitelných hanebností, z nichž Francie umírá po sto let, není nic jiného, než bujný vzrůst prvotního hrubého bezpráví, jež předvádí jméno nářkuplného knížete.

Nevím, jestli budu moci ukázati pouze neslýchanou a zcela bezpříkladnou nesmírnost této nespravedlnosti, avšak jistojistě nikdy nebyla spatřena nespravedlnost tak plodná.

Možno říci, že vše, co se stalo v Evropě, počínaje 8. červnem 1795., jest nezvratné, nutné pokračování oné strašné komedie pohřebních obřadů nad Dítětem Králem. Všechny kombinace, zdělané galejníky politiky průběhem čtyř pokolení, nejsou ničím jiným než úsilím totožným a bez ustání obnovovaným kuchaři našich pohrom. úsilím, by se pokračovalo ve lži, jež je zplodila, a Stero roků klamu, pokrytectví a podvodu posadilo se, jeden po druhém, v amfitheatru, by rozjímaly

nad smrtelným zápasem JEDNOHO člověka.

Jest-li Hloupost jest, jak jsme častokrát pokoušeni toho se obávati, Hříchem neodpustitelným, co si počne Bůh a kterakým způsobem bude moci otevřítí nebe prvnímu hlupákovi, jenž odvážil se mluvití o *Králi-Mučedníkovi*?

Zajisté každý by musel míti duši stíženou pakostnici, kdo by nepocítoval velikou soustrast při vzpomínce krutého konce Ludvíka XVI. Tolik věcí hovadských a černých nakupilo se na jeho hlavu, a ubožák, jakým vskutku byl, tolik označen k odpykání tolika starých zločinů jím nespáchaných, že jest nesnadno i po sto letech zcela uniknouti pochmurnému a ledovitému smutku onoho zimního dne, kdy padla bez myšlenky hlava toho, jenž ve Francii představoval božské Otcovství.

Marně celými dějinami by se hledala věc, jež by více srdce rozdírala, to se nedá popříti. Avšak lidská soustrast — a představme si ji jak možno nejdrásavější — nikdy nebyla dostatečným doporučením, by byl

někdo vepsán do Diptych a postaven na Oltáři. Jméno Mučedníka jest jedním z největších jmen a k ztrnutí jsme ohromeni, když přemýšlíme o způsobu vpravdě svatokrádežném, kterým odvažuje se zneužívat citlivůstkářská přemrštěnost několika žvanilův tohoto liturgického výrazu!

Kterak kněží by mohli nevědět, že Mučedník jest vrcholícím bodem křesťanství, nejvyšším a nejskvělejším kvítkem nadpřirozeného Stromu, a kterak někteří mohli tak zapomenouti Tradice Církve a Dekretů svaté Stolice, by si představili na okamžik strašnou Palmu v liknavých a zmrtvělých rukou knížete, jenž podepsal třesoucím se pérem — maje po boku zavěšený meč sv. Ludvíka, — *Civilní řád kněžstva?*

Však jest to odpykáno, tvrdí se. To jedině ví Bůh. Avšak bezpočetné zločiny, o jejichž zabránění se ani nepokusil; sřáté hlavy, jež se koulely přívalem od paty jeho trůnu do propastí; mrtvá ústa kněží, děťátek, žen, všech těch, kteří mohli křičeti s prospěchem k Bohu; bouřlivé rozpoutání zrady, od-

padlictví a mrzkostí, jež by jediná hodina energie královské byla mohla zahnati; konečně navždy zpustošená křesťanská společnost, zbudovaná na Kostech Světců, i na něm samotném, a již měl podpíratí jako pilíř až do svého posledního vzdechu; — kdo by se odvážil říci, že jest to odpykáno?

Vypravovalo se, že se bránil, když ho jarou silou popadly ruce katanův. »Nechci, řekl prý, by jediná kapka krve byla k vůli mně prolita.« Které slovo bylo více obdivováno, než toto pitomé a zbabělé slovo vyřčené králem, jenž nepochopil, že, přijímaje pro sebe smrtící ránu, otvíral žíly světa!

Král Mučedník! Bylo by třeba anděla, by pověděl, zač přišlo toto všední rčení. Po guillotíně nebylo již jiného prostředku, jímž by se obnovovala kralovražda do neurčita. Královské hlavy mohou pučeti znovu po ostří nože, nerostou však nikdy pod směšným, a tento rouhačský název byl bez pochyby nejjistějším, by uťal hlavu potomstva Ludvíka XVI. Nešťastná obiuda jeho syna mohla býti přijata a nastolena jako potomek monarchy

bez svatozáře, avšak kterak se to mohlo státi s následníkem krále mučedníka? To byste příliš žádali na XIX. století.

Karel Ludvík Burbonský, vévoda Normandský, poslední ratolest třiceti dvou králů Francie a dvaceti tří králů Navarských, nesl po celý svůj život po vraždící se Evropě štatou hlavu svého otce, jak Apoštol Galů donesl svoji až na místo poznamenané za hrobku těmže Králům Velekřesťanským, kteří tehdy ještě neexistovali. Jakmile se příliš unavil pod tíží této relikvie, položil se, aby zemřel, pozůstavuje dědicům svou neobyčejnou bídu, by zas ti ji všude vlekli, kam vkročí. A jest to vždy táž ubohá hlava, ověččená věčnou a posměšnou aureolou, jež až k soucitu rozrušuje.

I když předpokládáme všeobecné odzbrojení onoho nesmířitelného státního Důvodu, jenž zredukoval Ludvíka XVII. na jakési strašidlo, kterak mají přijmouti sirotka s žalostným iluminováním nábožnosti národové, vyčerpaní z trpělivosti a znavení všemi symboly, kteří nežádají od nynějška leda hmatatelného Království živoucího Boha!...

Avšak on přece kraloval, tento Ludvík XVII. Možno i říci, že nikdy nebylo vlády strašitelnější. Pokud trvala, nejmocnější lidé se báli. Napoleon, jenž se před ní třásl, válčil s chvějícími se národy, by skryl své přestrašení. Když sřítíl se tento kolos, jenž vstřebal v sebe nepokoj a úzkost světa, jako hlubina nebes pohlcuje hrom, zdálo se, že hrůza se rozmnožuje. Byla starost o to dozvědět se, kde se ocitnula Francie, stavší se rovněž rozeným strašidlem, nad níž panoval král neviditelný, král bez trůnu a bez koruny, král bez podoby, bez jazyku a bez rukou...

»Ty nebudeš králem,« řekla dítěti králů Čarodějnice z r. 92., sklánějíc se nad jeho děsným kloketem krve. »Ty nebudeš králem,« řekl strašný potomok z této Kirky; Napoleon blesku a hromu, ježž Svrchovaný Velekněž přišel pomazati do Notre-Dame jako skutečného krále, a jenž byl tedy nejproročtějším obrazem Toho, jenž má vše zdeptati a ztroskotati ku konci věků. »Nebudeš králem,« opětovala ústa všech otroků, kteří zuby drkotali na trůnech Západu.

Ach! nikterak se nevědělo co se chce, avšak vědělo se velice jistě, co se nechce. Ať

za jakoukoliv cenu, nechtěli tohoto knížete, *protože byl KNÍŽETEM LILÍÍ* a každá luza byla dobrá k jeho vypuzení. Každý, ať to kdokoliv, byl výše ceněn. Byla to všeobecná zběsilost, démonická potřeba zmrzačiti Prozřetelnost, usilující všemi prostředky o vymazání tajemné a hluboké naděje lidí, uvyklých po tolik pokolení vyhledávati Obraz Našeho Pána Ježíše Krista v modrých očích francouzské Monarchie.

Trůn Svatého Ludvíka a Karla Velikého v prosté víře lidu přesně tolik vážil jako podnoška Svatého Svatých na uzamčeném příklopu pekla, a byť by bylo sebe hůře na tomto světě, bylo zcela jisto, že nic nebude ztraceno, pokud Květina, jež »nepracuje, aniž přede,« bude oděna skoro jako Šalomoun. *Considerate lilia agri*. Nahota, trmácení se v trudné práci a ustavičné bloudění Ludvíka XVII. byly po osmnácti stoletích odpovědí Dábla na Kázání na hoře. A svět, jenž myslel o sobě, že jest ještě křesťanským, uviděl, kterak padá naň nesmírná léčka neporovnatelné poroby.

»Nebudeš králem,« křičelo se všude.

Nuže, vizte zázrak, jenž nikdy nebyl spatřen a jemuž nic podobného nenaleznete. Ludvík XVII., všeobecně odvržený, kraloval nicméně padesát let, od 1795., roku jeho domnělé smrti, do 1845. Panoval »démonétisován,« neviditelný a všemocný, *již onou nemožností dokázati, že ho není*. S despotismem bez protiváhy tajných sil panoval v převrácené vůli všech, kdož, zaujavše jeho místo a obávající se ustavičně, že ho spatří, an vystupuje kdesi na obzoru, pokoušeli se rdousením, podvody a mamy vyhladiti jeho památku. A stalo se, že k zmatení těchto úmyslů nejnevinnější z knížat neměl jiných fanfár než řvaní a vzlykot.

A právě tak, jak za něho zaměnili mrtvé dítě, by prchnul z Templu, rovněž tak pokusili se místo něho dosaditi *celou mrtvou Francií*, aby ho navždy vyhostili a vyvrhli navždy z jeho Dědictví a z jeho Jména, by byl zapomenut v temnotách zevnitřních, kdež jest pláč a skřípění zubů, aby mohlo se jednou pro vždy říci: Syn Králů Nejkřesťanštějších jest tolik nebožtíkem, že na vlastní oči tuhle jeho mrtvolu* nepohřbenu můžete viděti, je-

* totiž mrtvou Francií, s níž byl zasnouben v jedno tělo. J. F.

ho mrtvolu příliš velikou, než aby mohla býti skryta pod zemi a již třeba zanechat štěňatům. Nuže, Bůh ví, zda-li hltaví psi sami nepřiběhli s jícny zejícími, s tlamami smrdutými, s tlamami krveprolití a moru!

Všechno se vztahuje k tomuto zdánlivému strašidlu: 13. vendémiaire, 18. fructidor, 18. brumaire, Marengo, Vincennes, Slavkov, Friedland, Wagram, Moskva a oba pády Napoleonovy; na to dražbou vyvolávaná a prodávaná svědomí, vyšší podání zkrvavených rukou, jež se nazvalo Restaurací; konečně odstrašující a nepřekonatelná hanba Monarchie červencové; čtyři nebo pět milionů mrtvých, osm nebo deset zpustošených království, dvě stě neb tři sta popleněných měst, mystické Tělo Našeho Pána Ježíše Krista, proklané kopím a rozhodný příchod mrzkého, hanebného a ohavného Buržoa!... Všechny ty věci k vůli tomu, by udušen byl hlas chudého, nepatrný hlas neznámého nešťastníka, jenž si toliko žádal, by byl nazván svým jménem.

A jakoby všechno v této historii mělo nutně jíti nad všechny meze výstřednosti a

hnusnosti, chodil po téže zemi jistý tvor, vyšlý z téhož lůna jako tento ubožák, byla zde jedna z nejpřednějších kněžen světa, nesmířitelně proti němu vyzbrojená všemi drápy dravců, kteří rozdírali jejich otce a jejich matku. Vévodkyně d' Angoulême-ská, jež měla říci toliko jediné slovo, a tak změnit tvář Evropy, raději po třicet let vraždila svého bratra a zemřela sama o šest let později, ustavičně věrná svému ďábelskému mlčení, zahrnutá slávou a bohatstvím, za svatou prohlašovaná davem sluhů, podávená svou obětí se smrtí zápasící, zapřená všemi Přímluvami nebes, plachá a zoufalá...

Přísná pravda tedy toho vyžaduje, by se mluvilo bez rozpaku o skutečné vládě Ludvíka XVII. Monarchové i nejosvědčenější panují jak mohou, a nepanují jinak, než jak mohou. Tento byv uznán za strašidlo, nemohl panovati než jako strašidlo, k obluzení a k největšímu zmatku svého národa, zasáhnutého šílenstvím, jenž nikdy nemohl ho poznati a jenž přece měl se zasnoubiti s jeho osudem, neboť takový jest zákon.

Nutno převrátiti si obrazotvornost, byste si mohli říci, že byl člověk bez chleba, bez přístřeší, bez příbuzenstva, bez jména, bez vlasti, jakási osobnost ztracená v hloubce dá-vů, již nejposlednější ošusta mohl urazit a zhanobiti a jež přece byla Králem Francie! ... Králem Francie, uznávaným potajmu všemi vládami, jichž hodnostáři potili se úzkostí při jediné myšlénce, že stále žije, že mohou ho potkati při každém kroku, a jež nenabádal a nepohnul skoro k ničemu, když ubohá Francie, zcela smrtelně zasáhnutá, vidouc kráčet tuto podobu své bolesti neuznala v ní pojednou Krev svých starých Pánů a nevrhla se k němu s velkým pokřikem ve vznešeném nadšení vzkříšení.

Dle možnosti se přičinili, by ho zabili. Nejbarbarštějších uvěznění, nože, ohně, jedu, potupy, směšné surovosti, černé bídy a černého smutku, všeho bylo použito. Podařilo se to na konec, když Bůh ho dosti nachránil a jakmile mu bylo šedesáte let, totiž jakmile přestal nositi pokání za šedesát králů.

Nebylo-liž také třeba, by byl v obzvláštním devatenáctém století oním tajemným *předobrazením* NĚKOHOTO, jenž má v skonání

času skryti se do hnusného círu lidí, stejné výše s blátem, do plného kanálu jich hnisavosti neb jejich zloby, by tam mohl býti lépe urážen, a na něhož nejpodlejší a nejmižernější chátra bude patřiti s ošklivostí, řkouc mu: »Nezůstalo v tobě ani atomu podobnosti s Bohem« — až do neodhalitelné hodiny, v níž tento cizinec zachvěje srdci mrtvých, takže křečovitě trhati se budou, jeho JMÉNO vykřikující?

»Jdu k svému nebeskému Otci... bude mne korunovati,« vydechnul umíraje Ludvík XVII.

Téhož dne Bůh řekl Noemovi: —
Sestroj archu, potopa *ohnivá* hned začne.

II

LILIE FRANCIE

Lilia procedentia de
candelabro.

Exodus, XXV, 31.

Lilie vycházející ze
svícnu.

II. Mojž. XXV, 31.

Potopa ohně! Zajisté dnes právě cítíme, jak se blíží! Není-liž na všechny síly přírodní naléháno dábelskou vědou, aby, jak se zdá, připravily atlantický oceán plamenů poutníkovi Nejsvětější Trojice, jenž hodlá sestoupiti?

»Duše Svatý, sestup...«, zpívají dítky. »Veni Sancte Spiritus, Přijď Duše Svatý,« praví Liturgie skrze miliony rtů mechanických a bez lásky, otvory »zejícími jako hroby.« S výjimkou malého počtu vysmívaných a tupejších samotářů, kdož pak až po tento den odvážil se věriti, že něco může přijíti?

Až ku dni tomuto... A nyní hle, Úzkost a Tesknota. Mnoho lidí ptá se, kterak zkončí toto neslýchané století, tak rozdílné od ostatních století, v němž lidé předsevzali si všechno znovustvořiti, obnoviti tvářnost země za cenu jakýchkoliv hanebností! Tíseň duší stala se tak přílišnou, že jest nemožno nalézt odpovědi, pokud myšlénka rozvratu ne-

představí se duchu, a co jiného si zobraziti, ne-li potopu ohněm?

Nedávno ještě hadráři a flastrovníci beznadějnosti a zoufalství snili o tom, kterak by se dal svět roztrástiti. Ukázali, že jsou tak bezmocni a tak pitomi tito přenáhlení uchvatitelé a nedočkaví lupiči Hromu, že člověku jest k pláči a že směšnost láme jejich ubohé náčiní mnohem jistěji než násilné stíhání a potlačování. Přesně vzato nebyli než předzvěstmi a stejnohlasnými znameními hrůzoplné Přítomnosti, rozsedliny kouřící Sopky velmi nízcí, a velmi blbí *oznamovatelé*, avšak výslovně posláni, aby rozhlásili předem, že Tulák, jehož čeledíny jsou všichni králové, co nevidět přijde a posadí se na mapu světovou, by zpojídal *svůj* lid při lampě plamenů požáru vesměrného.

»Eh! proč oheň?» řeknou hlupáci. Protože se zlíbilo Bohu tak zjeviti, a že není příkladu, by se Bůh klamal. Co se týká rozhodné chvíle, ta jest nadbytečně označena tím, že není skoro ani prostředku, jímž by se čekání umožnilo, a že vesmír by se v brzku naplnil zápachem zápalné oběti, nebu-

de-li co nejdříve ztrávena.

Touto zápalnou obětí jest Francie, teď v dřík proměněná, zbavená své hlavy od té doby, kdy ji sama odkopla nohou do míst skrytých a tmavých. Jest to tělo mrtvé, jež dosud jeví známky života pouhým kručením ve svých vnitřnostech a nad nímž mlčenlivě pláče Máteř Toho, jenž vzkřísil Lazara. Lilie odumřely, Lilie pracují a předou méně než jindy, poněvadž jsou mrtvy, a jejich roucho není již ze slávy a z čistého prostého lnu jako roucho Šalomounovo, avšak ze zhníliny...

Skoro třináct měsíců po smrti Ludvíka XVII., 19. září 1846 udála se neobyčejná událost v Salettě. Bytost nevýslovná, jež mluvila jako Máteř Boží a Panovnice všeho tvorstva, zjevila se dvěma chudým dítkám na hoře v Douphiné! Sestoupila k nim ve světle zářícího dne a ukázala se smyslově jejich očím v živějším oslonění své vlastní slávy Matky Dne. Rozmlouvala s nimi důvěrně, přizpůsobujíc jazyk své nevyslovitelné Intelligence nevyslovitelné bídě jejich ducha!

Mluvila k nim » o svém národě «, jenž počíná hynouti, a o »tíži Ramena svého Syna«. — *Jest tak těžké a tolik váží*, pravila, *že nemohu je již udržeti*. Dala jim v málo slovech, jako když se láme chléb nuzným, celou zásobu Svatých Příkazů, provázenou velkolepými přípověďmi, jestli lid její poslechne a podepřenou nejstrašnějšími výhrůžkami, jestli neuposlechne.

Byla to úmluva smíru mezi Tou, jež pokorné ve vytržení uvádí a těmi dvěma nepatrnými křemeny, bludnými lidskými balvany na svahu této neznámé hory, jež vyvolila, by toho dne všechny nádherné lilie zastupovaly. — *Rozneste to všemu lidu mému*. Takové bylo její poslední slovo.

Pastuchové vypravovali, že slzy proudily bez přestání z očí » Krásné Paní«, od okamžiku, kdy ji zpozorovali, ana sedí na kameně a pláče, obličej skrývajíc do svých dlaní, až k minutě, kdy, zvednouc se od země, pohroužila se jako globus ohnivý v oblohu nebeskou.

Dozajista kniha o Salettě čeká posud na svého tvůrce a všeobecné zneuznání do dnešního dne zázraku nejzvláštnějšího, jaký

se kdy objevil od ohnivých Jazyků, jest rozhodně jiný druh divu neméně překvapujícího. Chtěl jsem pouze upozorniti na obzvláštní spěch, jakým chvávalo toto zjevení po dni, v němž převrhl se Svícen se Zlatými Lilie-mi, o nichž se mluví v Pentateuchu. Jakmile rozléhla se zpráva o Vidění, jestli pak jediný křesťan se zeptal, zdaž cosi nekonečně drahého a vzácného nebylo právě rozbito, když sama Záře, Sláva nepřístupná a nedosažitelná ukázala se v smutku? — *Od času, kdy TRPÍM pro vás ostatní!* Jaké to slovo rozrušující a nepochopitelné!

Katastrofa jest tak nesmírná, že ten, jenž naprosto nemůže trpěti, nicméně trpí a pláče. Blaženost krvácí a snažně, pokorně prosí. Všemohoucnost prohlašuje, že již toho dále snést nemůže a žádá o milost... Což jiného se stalo, ne-li, že Někdo jest mrtev, jenž neměl zemřít?

V den Umučení Syna Božího ten, jenž měl se státí svatým Dionysiem, nalézaje se v Heliopolis, viděl ono zatmění, jež nikdy nebylo spatřeno, zatmění slunce v čase plno-

luní v první Velký Pátek. — Co znamená tento zázrak? zeptal se svého přítele Apollopšana. — Toť znamení, odpověděl tento, že se provádí v tuto hodinu změna v božských věcích. — *Bud' Bůh přírody trpí*, usuzuje Areopagita, *bud' celý stroj světa chýlí se k své zkáze a ku ztroskotání ve svůj původní chaos!*

Bůh mne chraň každého bohaprázdného srovnávání, avšak poznávám, — a snad já poslední to tak poznávám — že *zvláště* pro Francii Ježíš krví se potil a »smrt pohltit«, dle strašného výrazu sv. Petra; protože Francie jest prvorozenou Dcerou jeho Církve, poněvadž jest země s prsy, na jejíchž cecíkách pověšeni jsou ostatní národové, jediná země, již jest mu *zapotřebí*, jediný národ schopný urážeti neb oslavovati, jak se to jedině sluší a patří, Maří Magdalena i Veronika zároveň, konečně předností obdařená, velice milovaná, nemající sobě podobné, země, od níž všeho očekává, již tolik sebou proniknul, že nemůže ni jediného posuňku učiniti, aniž by nezradila božského úmyslu.

Historie Francie jest jakoby prodloužením Nového Zákona, jako nesmírné *podo-*

benství, opomenuté čtyřmi Evangelisty, kteří se sotva odvážili o ní tam zmíniti. Slova *gallus a gallina*, obzvlášť řídká v Písmě Svatém, nemají smyslu leda v hrůzyplnou hodinu, v níž vše má býti dokonáno.

» Considerate lilia agri « ...Vizte, kterak rostou lilie polní... Mistr nevysvětluje se šířeji. Tato zvláštní slova, tato *tvůrčí* slova vydechuje v silném Vidění. Ví, že nebude potřeby ni půl tuctu století, by tyto lilie vskutku vzrostly na znakovém *poli* azurovém; a nevyvolává-liž jméno Šalomounovo, jež vyslovuje ihned po pojmenování přetajemné byliny, bezprostředně celou Velepíseň?:
» Můj milý jest můj a já jsem jeho: můj milý pase mezi liliemi, ažby ochladnul den a naklonili se stínové « ?

Poněkud později jest třeba, by trpěl tento Milý, a tehdy nebude již jen mezi lilicemi, avšak Lilie sama » mezi trny «, Lilie na kříži na jiném poli azurovém, se svými dvěma Rameny ve výši rozpjatýma; jeho Tělo zcela ztuhlé a jeho strašlivá Hlava umírající...

Francie jest TAJEMSTVÍM *Ježíšovým*, Tajemstvím hlubokým, jež nikterak nesdělil svým učedníkům, a jež měli národové, jak

sám chtěl, uhodnouti. »Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare modo » (1).

Přece jednoho dne, ve svatvečer a ve bdění před smrtí svou, v opojení první eucharistické Hostiny, nemohl se zcela zdržeti a bylo třeba, by aspoň něco z toho objevil. » *Antequam gallus cantet*«. Dej pozor na Kohouta, Petře, nebudeš moci mne zapřít, aniž by Kohout nezazpíval a tebe nezmátl.

Dej pozor na Kohouta a dej pozor na sebe, můj Pastýři, po všechny věky věkův!...

Jestli si vzpomeneme, že svaté Slovo jest vždycky v podobenstvích a v obrazech, co mysliti o důtce poznamenané s takou péčí čtyřmi evangelisty, a kdo by se odvážil skloniti nad tuto propast?

Ach! kterak jest Francie označena! Francie Lilií, Francie Kohouta, Francie dobré-

(1) „Ještě mnoho mám mluvití vám: avšak ne-
můžete snéstí nyní“ Jan XVI, 12.

ho Chleba a dobrého Vína, krásného rozmaru a libých písní; Francie Křížáckých Tažení, Francie, již byl svět dobyt a opět dobyt v době jednoho tisíciletí, Francie, která se opila vlastní krví svou, když se jí nedostávalo Krve Kristovy a když se stala v okamžiku Gorgonou vesmíru; a by se vše řeklo, Francie, již Panovnice nebes osobně ráčila navštívit až třikráte v jediné polovině století, v hodinách přílišného soužení, pamatujíc, že tento *obraz* jejího Království byl jí druhdy svěřen...

V přítomnosti takových pozorování všechna srovnání slábnou. Vzpomínám si však, že jest psáno, že »nemůžeme ničeho vědět v přítomném čase, leda způsobem hádankovitým, jako v zrcadle«. Dle svatého Textu jsme doslovně rozjímatelé hádanek v *zrcadle*. Kterak vysvětliti Francii jiným způsobem?

Není-liž sama tímto zápalným zrcadlem, pomocí něhož všichni obyvatelé globu přijímají, jak mohou, do svých očí, rozžehnutých jejími plameny, nadpřirozené oslnění Tváře

Ježíše Krista? Právě tímto zrcadlem projevuje se » posuňky Boží«. Jakmile se zasmuší, odlesk též se zasmuší a pokaždé, když padlo do bláta, bylo možno viděti, kterak bláto stříká až v hloubku nebes.

Monarchie byla jeho jedinou oporou, nutnou a nepopěrnou; Monarchie ve znamení Lilií, z níž rodily se všechny monarchie a jež se nižádné z nich nepodobala. Jakmile zhasl poslední titulár posloupnosti Kapetovské, jest tedy úplně rozumno mysliti, že se stala ve věcích božských jakási *změna* nepochopitelná, podobná té, již pozoroval Areopagita, a zvěstovatel bezejmenných ran a soužení (v Apokalypse.).

Francie nicméně přežila Ludvíka XVII., avšak víme kterak, a do jakého kaliště zdechlin sestoupilo slavné zrcadlo, v němž Záře nestvořená se zhlížela s potěšením a odkudž čerpala svou rozkoš. Nezbyvá na něm již ani tolik zrcadlivých míst blátem neumazaných, jimiž by odráželo hanebná prasata, jež si v něm po padesát let oblibují, neříkaje ničeho o hroších a tapířích, kteří jim předcházeli. Kdyby nějaký prorok přišel a řekl světu, čím se stala Francie ve skutečnosti v těchto

posledních dnech, svět překvapen by byl hrozným úžasem, a vesměrné strašlivé zděšení přesáhlo by všechno, co může býti rozumem pojato. Tu by se seznalo, kdo vlastně zanikl a pochopilo by se, že Časy jsou blízky.

Národ francouzský v nejhlubší podstatě jest čímśi tak rozdílným a od ostatních národů tolik oddělený, takovými výsadami vyhrazený, že nelze jemu k srovnání nalézti leda národ židovský. Ráz jednoho i druhého plemene zdá se býti božskou POTŘEBOU, nevymazatelným a nezavržitelným Dekretem, jenž navždy oba národy sdružuje s převraty, vyvolanými Prozřetelností. Židovský křížuje svého Boha, protože jest synem jejich Králů, francouzský přičiňuje se, by zemřel syn jejich králů, poněvadž jest nejzjevnějším obrazem Syna jeho Boha, a rozuzlení drama tu (dramatu) Člověková jest v jejich moci. Avšak rozuzlení jest neznámo, a hle, proč řinuly se Slzy La Saletteské.

III

NEPŘÍTOMNOST BOHA.

Abscondam faciem meam
ab eo, & erit in devorationem
Deuter. XXXI, 17.

Skryji tvář svou od něho,
a bude sežrán.
V. Mojž. XXXI, 17.

Jest pozoruhodno, že v době, kdy až úzkostlivě se vše vyšetřuje a kdy takové vyšetřování stalo se Čarodějkou světa, nasetkáváme se s osobou, by poskytla lidem zpráv o jich Tvůrci.

Ten jest vypuzen z měst, z venkova, z hor, z plání. Jest vypuzen ze zákonů, věd, umění, politiky, vychování i mravů. Jest vypuzen i ze života náboženského v tom smyslu, že ti, kdož chtějí býti jeho přátely nejdůvěrnějšími, nepotřebují nikterak jeho *přítomnosti*.

Bůh jest nepřítomen, jak nikdy dosud nebyl. Obecné rčení žalmů, před nímž se třásli staří Hebreové, ono »ne dicant gentes: ubi est Deus eorum?« jest konečně uskutečněno ve své plnosti! Celých devatenáct století křesťanství bylo k tomu zapotřebí.

Zajisté, křesťané neopomenou mi odmlouvatí dovozující, že Bůh jest všude, na nebi, na zemi, i v pekle. Avšak tato všudy-

přítomnost, upokojující davy, jež nevěří již ani v nebe ani v peklo, ba jež přestaly nepřímo míti určité ponětí o zemi, jest rovnovážná ve svém vyjádření neskonalé nepřítomnosti.

Tato nepřítomnost stala se jedním z Přívlastků Boha. Tak se stává činem dokonaným propuštění Stvořitele, jehož lidé již nepotřebují od té doby, co se vede lidstvu lépe než v Ráji. Bůh jest nepřítomen právě tolik, jako jest hoden klanění, takže by se mohlo říci, že právě naopak nutno katechismu rozuměti a že věčná v tom hlavně Blaženost záleží, bychom *Ho neviděli*.

Vše, vyjímaje to. Toť veliký lidský Strach. »Non poteris videre faciem meam, — Kdokoliv mne uvidí, přestane žíti«, bylo zjeveno Mojžíšovi. Z tohoto Slova pokolení lidské nikdy se nemohlo vzpamatovati. Bylo-li sotva snesitelné v dobách Světců, kterak by se sneslo v naší době? Bez života nadpřirozeného, od něhož národové vzdalují se čím dál tím více, žádosti po Patření na Boha ani se již nerozumí a samojediná myšlénka na to, že Bůh může býti *spatřen*, přestala by býti nesmyslem toliko v tom případě,

když by se stala základem hrůzy.

Praví se, že srdce čistá jsou blahoslavena, »protože budou Boha viděti«. Tedy nechť žijí srdce nečistá, srdce prohnílá, srdce obývaná havětí demonů!...

Bezpochyby ti, kteří se domnívají ještě býti křesťany, neříkají to, avšak tak jedině vyjadřuje se nutnost jich volby!

Přijde den, den velmi blízký, jak vše tomu nasvědčuje, kdy všechna pokrytectví se octnou na holičkách a kdy celý svět bude nucen uznati, že jest dokonale bez Boha. Jest proč věriti, že tato slavnost jest odložena pro počátek příštího století. Avšak poněvadž celý vesmír v onom okamžiku bude v automobilech nebo na velocipedech, nebude této příležitosti k radostnému poskočení nikým využito. Spokojí se s rozdrčením — a to s krajní péčí, — vzácných nuzných pěšáků, kteří unikli předcházejícímu vyhlazování, a bude se pokračovati: zuřivě se vše bude kotáleti k dvojité propasti, vyhloubené ohavnými mechanikami; jejich jméno jest: pitomost mužů a jalovost žen. *Budou se ba-*

viti v hnilobě a pomatenosti.

Nuže, očekávající tyto věci, v přítomné hodině, kdy poplašný zvonec konce století ještě zrovna nezavzněl; v této minutě skoro poslední, kdy ještě něco trvá z toho, co bylo Utrpením Syna Božího ve všech jeho údech, a kdy několik duší, pozůstalých vzadu za tím děsně ošklivým davem, může trpěti jak se druhdy trpělo při myšlénce, že Bůh nebe i země jest nenalezitelný; ... v takovém okamžiku, jenž jest skoro okamžikem smrti, jest velmi dovoleno ptáti se, opravdu, zda-li Obraz není rovněž tak *nepřítomen* jako Pravzor a jestli jest možno, by byli lidé ve společnosti bez Boha?

*

Není to k popletení obrazotvornosti? Hle století, nedokončitelné století, jež budeme počítati od r. 1789. Pocítila Francie od tohoto roku prokletí potřebu Boha jen na jedinou hodinu? Nikdy přece nebyl tak nepřítomen, nebo dáme-li tomu přednost, nikdy se tolik neskryl.

Zprvu se zdálo, že se skryl pod způsobu nebo zevnějšek Napoleona, jež tolik

miliónů lidí polykalo jako poslední posilu před smrtí! Když Napoleon pohasl v monstranci, kdo poví, čemu se klaněti? Neboť, třeba viděti národ atheistický, by se vědělo co to jest: národ hladovějící po zbožňování

Tehdy tváře nejméně božské, ba právě ta nejsyčačtější strašidla lumpů, — jest-li tento hlad je vyvolil — přijímají od nepomíjející Přírozenosti Věcí přednost, až mráz jde po člověku, by byly — v jistém druhu a pro jeden nebo více okamžiků, — přechovači Substance! Chceme-li se dozvěděti, až kam, až na dno kterých propastí incognito Pána sestoupilo, nestačí-li pozorovati naše velikány z konce století?

Avšak jest jisto, že nejbližšími Blesku a jeho krevními příbuznými jsou bez odporu a stále ti neb oni z nejchudších, z těch, jež Svět pro zemdlenost nevydával a kteří padli pod hanbu.

Kterak tedy bylo možno, že jistý člověk byl tolik vyvolen, by jako Syn Ludvíka XVI. prováděl po všech cestách Evropy Boha nepřítomného, Boha neviditelného, nicméně Jediného, jenž dechem svým zmítá prachem Mléčné Dráhy?

Věřím velice, že vskutku bolestné to Kníže nebylo méně než Napoleon symbolickým a předobrazným *zjevem* Boha odsouzeného, s větší hloubkou a následovně způsobem ještě strašnějším...

Avšak jaké to zběsilé šílenství pokoušet se o to, bychom dali pochopiti současníkům, že tak dlouho, pokud Bůh nebude promlčen dekretem na vždy a neodvolatelným, bude třeba s veškerou nutností, by, nepřítomen v jejich srdcích a v jejich myšlénkách, byl nicméně uprostřed nich!... Uprostřed nich! *ve způsobě lidské!*...

Ah! od několika let nevycházím z této myšlénky: Bůh nepřítomen a Král Francie nepřítomen a *mezi námi*, tyto dvě Nepřítomnosti, jež zděšení slučuje v jednotu... mezi námi zbabělci, přemoženými, odpadlíky, kurevníky, shnilotinami, smraďochy, pomatenci,... PŘEDURČENÝMI! — jakoby Stvořitel světův a jeho Místodržitel na zemi po tolika stoletích vznešeného spolupůsobení nemohli jinak již, než tvořiti jen Jednoho v obraznosti nebo sebevědomí křesťanů!

Jmenoval jsem Napoleona. Pročpak neprohlásiti bezprostředně, že nevím ničeho o této Osobnosti, jež zdála se býti Císařem celého Západu a jenž vypadal, jakoby rozkazoval po deset let padesáti milionům lidí?

Vše se o něm napsalo, vyjímaje, myslím, to, že *nikdo nikdy nemohl se dozvědětí jeho jména*. Bylo třeba, by se náležitě skrylo toto strašné Jméno!...

Avšak ještě jednou, Bůh jest nepřítomen. To vím. Víím to způsobem úděsným, víím to, že by z toho člověk umřel, a víím rovněž, že jistí lidé byli označeni k tomu, by poskytli světu jeho Obraz.

Bylo řečeno Blahoslavené oné jeptišce z řádu Navštívení Panny Marie, že všechna místa, kde Obraz Srdce Ježíšova byl by uctíván, mají míti právo na zvláštní požehnání, a — Bůh mi odpust smělost této myšlénky! — zdá se mi, že Napoleon byl podoben císařskému onomu Srdci, co pravím? nejjasnější a nejjedinejší obraz nekonečně silného Srdce Našeho Pána Ježíše Krista.

A Francie, kde podoba velikého Císaře visela na zdích, byla neporovnatelně požehnána. Nechť se koupala ve sviňstvu a

poličkovala po dvě nebo tři pokolení klaně-níhodnou Trojici; pokud tento obraz Obrazu byl v ní uctíván, nic nad ní nenabylo převahy, ani vlastní její hanebnost, ba ani vítěživý Prušák!...

Bylo třeba potupy neslýchané, přemetu a kotrmelce bezejmenného této Podobizny⁽¹⁾. Tehdy, oh! tehdy, vše se rozpoutalo a rozpěsilo.

Nebylo záhodno, by tento Protektor byl anonymní, nepochopitelně, zázračně anonymní? Jistí se, že se narodil z lidského spáření v kterémsi koutě Středomoří. Jsem tomu rád, svoluju k tomu z celého srdce svého, ba prohlašuju, že jest mi to nekonečně lhostejno. Stačí mi, když vím, že byl Naviječem nesmírného vlákna, za něž se měl svět popadnouti a že takovým způsobem na tolik se mohl podobati Bohu, až se tím národové mýlili.

Myslíme, že v knihách možno poučiti se o tom, kterak padl Napoleon. Kdo by však mohl říci, kterak vystoupil, po kterém schodišti propasti pozdvihnul se tento Lucifer?

~~~~~  
1) 16. května 1871.

Hádalo se na dovednost, schopnost, zločiny, hnusné spoluviny, na prostituce. Pravděpodobné prameny neobyčejného štěstí, jemuž se nic nerovná. Avšak všechno to náleží lidské domněnce a mohlo býti vypravováno ať o kterémkoliv jiném dobrodruhu historie.

Jedná se zde o dobrodruha nevyzpytatelné Předvědoucnosti božské, o mimochodníka Tajemství Božího. Více než obzvláštní bytost, zvaná Napoleon, nemohla nikdy učiniti nějakého gesta, aniž by bez vlastního vědomí neprozrazovala neviditelné Tři Osoby.

Vyhrával bitvy, jak nižádný vůdce před ním je nevyhrával. Byl mnohem více Pánem světa než Římští Císařové nebo Asijští Králové, a byl těž mnohem více Bohem, než všemohoucí, kteří kdy vyžadovali, by se jim lidé klaněli. Rozkrajoval dle libosti ten svět přemožený, oslněný, užaslý, rozdávaje ho svým bratřím a některým ze svých velkých plavňáků. Jednoho dne opovážil se hoditi svou síť na samotného Rybáře, zajímaje toho, jehož Bůh označil od tolika století, by všechny lidi zpozajímal. Konečně, shltнув několik milionů bytostí, učiněných k podoben-

ství Nejvyššího; sestoupiv, zemi k zvonění rozhoupav, po schodišti Atlasu, jehož stupně se jmenují Španělsko, Portugalsko, Moskva, Lipsko, Fontainebleau, ostrov Elba, Waterloo; spadl do Oceanu s takovým hřmotem a tak hrozným způsobem, až Anglie s obavou vážně se mohla strachovati, že bude vzbouřenými vlnami pohroužena do hlubin.

Ano, ono století vše to vidělo a bylo to tak krásné, že po třech pokoleních v samém středu kloaky, čtvrté tak zvané Francouzské republiky, shledávají se ještě srdce, jež se tím zachvívají. Avšak kolossální Kolemjdoucí ten přece nepověděl svého jména.

Víme, že starochové z Veliké Armády věřili po celý svůj život v cosi nadpřirozeného, jež poletovalo kolem jejich Císaře. Více než úžasný osud tohoto vůdce musel býti opravdu těmto prostým lidem bez Boha jediným zázrakem, svrchovaným Zjevením. Jakou věčnou slávu nabízeti udatným mužům, kteří procházeli světem po dvacet let po boku Napoleonově? Chlapíci! « ... Přemohli celou zemi, — vyhnali dvacet králů, pře-

kročili Alpy a Rýn — a jejich duše zpívaly při zvučení polnic...» Věřili, že jejich vůdce byl ještě více, než čím se zdál býti a neklamali se. Prostí neumí se klamati.

Jako před Křesťanstvím tak i po něm byla vždycky očekávána veliká Osobnost, by vše naplnila. Takovou osobností, o níž stále věreno, že má býti mocnou a nepřemožitelnou, nemohl býti nikdo jiný než Napoleon pro jasné duše těch, kteří mysli, že Království Boha přišlo, jeho Vůle že se stala na zemi tak jako na nebi a kteří v Něm viděli celou Modlitbu Páně.

Nikdy nebylo *lidí lidštějších* nad tyto vojíny, protože nikdy nebylo doby, v níž by se méně pochopilo, co se dělalo, a poněvadž takto vypadá návěští přehluboké: »Pater dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt«. Křesťanské vychování, na něž si vzpomínali neurčitě a jež obdrželi vedle Ssutin a před dobou, kdy se vše v trosky obracelo, posloužilo jim aspoň k tomu, že vyvolili Putování ve vojenských taženích, jež mohlo dáti pokolení lidskému sílu, by ještě čekalo.

Ty děti i hrdinové neočekávali a neměli očekávati leda smrt před očima nebo

nedaleko očí zbožňované Obludy, nejistého Parakleta, jenž je sytil vítězstvím. To byl jejich konec poslední, jejich ráj, jejich očistec a jejich peklo.

Zajisté Pán tohoto stáda nebyl pouze člověkem; byl ve směru Absolutna zkrácením řady Bytostí nevyhnutelných Třetí Osobě Trojice, by byla prorokována vhodně a způsobem důstojným . . .

Století pokračovalo, generace natlačily se jako hovada na břeh bystřiny a Žádoucí, Ten, jemuž Ludvík XVII. byl nejskrytějším a Napoleon nejzjevnějším Obrazem, se neukazuje.

# IV

## PROPAST

... in novissimis abyssi  
deambulasti?

J o b, XXXVIII, 16.

Abyssum & Cor ...

S i r a c h, XLII, 18.

**B**yl ve Francii hrozný král, jenž měl kůži studenou a jenž se zahraboval do peřin v pravé poledne, pravil Saint-Simon. Jeho postavení v Evropě a v historii nedá se s ničím porovnat a jméno jeho: Ludvík Veliký.

Tento Prvorozený Syn Církve, jenž chtěl jí sloužiti a myslel, že tak činí, vymetaje — příliš pozdě — protestantské sviňstvo, dokončil nicméně dílo zneuctění a zhouby, jež jeho gaskoňský předek započal.

Jindřich IV. usídliv s jemností pacholka Adourského Kacířstvo v Království Nejkřesťanštějším, uťal do tří čtvrtin Francii hlavu, rozštípnuv jí lebku od jednoho ucha k druhému a od temene hlavy až k obratlům. Jen ještě srdce bylo jí třeba vyrvat, by se mohlo hoditi prasatům a to právě bylo naplněno Ludvíkem XIV., v *legitimaci* jeho levobočků, — nejsmrtečnější to ráně, již kdy byla zasáhnuta křesťanská společnost a nejošklivějším chrchlu, jež Tvář úctyhodná musela vytr-

pěti.

Nato překročí se několik Bourbonnských kostrounův a hle Revoluce.

Nuže, právě Ludvíkovi XIV. měla dle rozkazu mluvití visionářka z Paray-le-Monial: »Sděl Synu prvorozenému... že moje Srdce chce v jeho srdci triumfovati... že chce kralovati v jeho paláci, býti vymalováno na jeho korouhvích a vyryto na jeho zbraních...«

Není třeba připojiti, že se touto *prosbou* opovrhlo... a kterak opovrhlo! kdo by mohl říci? Královská nepozornost na ni padla s výše deseti tisíc stop, jako nově padlý mráz, smetený s balkonu nebeského hradu větrem, vanoucím s Himalaje.

To se stalo r. 1689; zvláštní datum!

...Jeho zbraně!... jeho korouhve!... jeho palác!... Známe konec této velikosti i konec života panovníkova.

Padesát nebo šedesát let později Daupin, otec Ludvíka XVI. zmohl se až na to, že otář byl věnován Nejsvětějšímu Srdci v královské kapli Versailles-ské, na několik

krůků od smilstev Ludvíka XV., Miláčka. V prvních měsících r. 1792. Ludvík XVI., zajatec v Tuileriích učinil slib, jestli nabude opět svobody a své královské moci, že zasvěti svou osobu, svou rodinu a své království Srdci Ježíšovu. Známo, zač stojí obyčejně takové sliby. Konečně Vendeani a Chouanové zasadili si za své klobouky a na svá prsa obraz Nejsvětějšího Srdce. A to bylo vše.

Mrzáctí padouchové, kteří hledí spustiti se po provaze na trůn Francie po Císařství, trvali v hluboké nevědomosti těchto věcí. Co měli dělati se Srdcem Spasitele otcovrahové, bratrovrazi, traviči, hanobitelé, zloději a usurpatoři, všichni tito obludní a nemilosrdní pokrytci?

Ba i Oběť, zázračný a nepředstavitelný Trpitel Ludvík XVII., sotva jsa křesťanem, nikterak na ně nemyslí. Bylo třeba počkati až na naši dobu.

25. prosince 1883., Karel XI., syn Ludvíka XVII. a král Francie, *in partibus latronum*, zasvětil slavnostně, jak tomu okolnosti dovolovaly, svou osobu, svou rodinu, a Království Francouzské Srdci Ježíšově, a pak znovuzasvěcením v Basilice Montmartre-ské

4 Leon Bloy: Syn Ludvíka XVI.

28. června 1889. obnovil tuto přípověď.

Tento úkon, tato jména a tato data jsou známa asi dvěma osobám vždy z každého milionu Francouzů. Na to, prosím, aby se zřetel obrátil.

A tak přesně v den projití lhůty dvou set let — ačkoliv docela neznámý a z milosti živený, — přímý potomek a dědic Ludvíka XVI., vyplnil v přítomnosti své rodiny a dvou nebo tří svědků rozkaz Božského Srdce, daný zaslepenému pradědu jeho děda. Poslušnost *tedy* byla by spásou Západu. Zda-li úkon ten přišel příliš pozdě nebo zda nepřišel příliš pozdě, Bůh ví; avšak chudý ho provedl, chudý i na *svém* JMÉNĚ, před nímž druhdy země se třásla.

Může si někdo představit to, nad čím pláčí mrtví, kteří »píší Jméno Boha *pod* kamen svého hrobu«? . . .<sup>(1)</sup> Není hodno povšimnutí, řekneme-li, že nějaký člověk jest chud, že jest neznám, že jest sám, nebo skoro sám. Toť údělem nespočetných. Avšak věděti, že druhdy u některého předka mohlo

---

1) Victor Hugo, *Contemptions*.

se najísti třicet milionů lidí; vzpomínati si na to, jako si vzpomíná hladový démon, že jsou v nebi plné stoly! A zároveň věděti, že tato nepochybná jistota jest výsměchem, trestem!

Pomysleme si velmi osamělou světnici, jak jen možno vzdálenou od lidských uší. Nuže! pokuste se jenom pronésti tato slova: *Karel XV., syn Ludvíka XVII., král Francie.* Pokuste se o to a rcete, zda pocit SMĚŠNA nezardousí vás při čtvrté slabice. Marně vše přečtete, marně vše se dozvíte z oné děsuplné historie. Marně se tisíckrát ujistíte, že tomu tak, nicméně nebudete se moci dosti vynadiviti, neuniknete dojmu nesrozumitelného a paradoxálního směšna, lpějícího zázrakem zpozdilosti na jedné z nejtragičtějších příhod. Bída tak neslýchaná, že sotva ji možno pochopiti.

Hle chudý, opakuju to, skutečný chudý, jenž by zemřel, kdyby se mu nepodař každého dne krajíc chleba. Bylo by to již nesmírné, kdyby ubožák měl něco říci Bohu, neboť modlitba chudého jest výkřikem z míst hlu-

bokých . . . Nuže, nemá pouze něco říci, on jest Ten, jenž má něco říci. Jest on samojediný, velmi obzvláštní a velmi vzácný muž, jenž má právo *dáti* Francii. Druhdy Ludvík XIII. věnoval ji Marii; jeho hnusný syn všemohoucí odepřel ji Srdci Ježíšovu, jež si jí žádalo a tak připadlo rozedranému dítku jich žalostného pravnuka, by ji dal ze svých prázdných rukou.

Ah! vím, že možno říci, že Kmen Bourbonů jest odvržen. Jest tolik znamení a řekl jsem to sám a kolikrát! Avšak »ustanovení Boží jest bez slitování«, jak jest psáno, a vidím velmi dobře, kterak tento nuzák jeví se štědrým, prokazuje milost z toho, co nemá, by napravil a vynahradil, co odpíral tak dlouho před svým narozením, v nedostižitelných a štěstím oplývajících osobách svých velkých Předků.

Dáti, co máme, toť v moci kohokoliv, jenž cepení strachem před pohrůžkou smrti a jenž stal se bohatým tím, že vodil na jatky údy Jezu Krista. Avšak dáti co nemáme, a dáti to účinně! Býti, — ještě jednou, — chudým, a jakým chudým! Nemíti ani Jména rodného, zvěčnělého třiceti vladaři, a

jež zvednouti z bláta pod guillotinou nebylo dovoleno! k tomu ke všemu býti nucen vystupovati jako Král Francie!

Odvržený snad, ba odvržený najisto, ale tu, král Francie odvržený a následovně Král Francie ustavičně, v této způsobě, byť to bylo v nejčervivějších hadrech, byť to bylo na dně jámy v propasti Lidského Mlčení!

Nuže, nepatrná osobnost, jež plným právem směla se jmenovati Karlem XI. a před níž by se i nejomrzelejší Výsosti a Jasnosti cítily hrdými, kdyby mu mohly zouti boty, a kdyby páni a sluhové byli na místě svém; skrovný syn pruského hodináře Karla Viléma Naundorfa zasvětil nezničitelně pro čas i věčnost Francii odpadlickou, zrádnou, nekající, zatvrzelou a od nynějška blbou a cumplošsky ušpiněnou, Srdci Toho, jenž spasil svět, a pochybuju, zda si zobrazíte v mysli věc krásnější. Bylo by třeba prostoty a jednoduchosti Andělů, by se řeklo -- a to slabě -- co se tu událo.

28. června 1889. Hle slova Chudého Krále:

»— O můj božský Pane, poněvadž ve svrchované dobrotě své ráčil jsi oznámiti vůli svou svatou mému předku Ludvíku XIV., zavazuji se dnes provésti ji úplně, v den, kdy Tvoje neskončené milosrdenství vrátí mi moc politickou a společenskou hodnost mých předků. Avšak zatím slibuji Ti, ó božské Srdce Ježíšovo, udržovati stále tvůj Obraz posvátný na zbraních a korouhvi své rodiny. Slibuji ti jako prostý věřící ustavičnou oddannost v lásce a klanění; jakožto král mající plné právo panovati, byť nepanující, prvorozené dcery Tvé Církve vasalskou úctu podrobenosti a odvislosti. Jako zákonný král tohoto katolického národa, přísahou se zavazuji ctíti v tobě Krále králů a býti hrd na to, když budu moci stále pozdravovati a velebiti v Tobě jediného pravého Krále Francie, jehož pokorným náměstkem chci pouze býti. Slibuji ti, ó božské Srdce Ježíšovo, chovati ustavičně pod svou střechou tvůj svatý Obraz, vystaviti ho na místo okázalé a každodenně ho uctívati. Slibuji ti vystavěti jednoho dne v paláci svých otců kapli, zasvěcenou tvému božskému Srdci a tam často docházeti v čele svého dvoru a předních

důstojníků své koruny, bych se ti představil jako vasal. Slibuji zasvětit bezprostředně po mém pomazání tvému svatému Srdci svou osobu, svou rodinu a své království.«

Vydědělec, jenž takto mluvil, právě umřel, skoro o deset let později, aniž by spatřil rozmnožený o tři jednotky nekonečně směšný počet, nepravím jeho věrných, avšak těch, kdož *věděli* o jeho existenci.

A teď patřte, jak vypadá Odpověď, již dovoleno křesťanu předpokládati:

— Jsem Ten, jenž láskou umírá. Rád bys mi daroval Francii, ubohý člověče, Francii, již nazýváš svým královstvím a jež jest obrazem království Nebes. Za času mého Utrpení Kohout byl vyvolen. Bůh se nemůže obejít bez Francie...

Jest pravda, že jsi pro ni málo znatelným stínem, sotva zrnkem prachu jeho starých králů. Jest velmi pravdivo, že jsem je zavrhnul, když mne příliš uráželi. Vyrval jsem jim ze zubů svůj národ, do tří čtvrtin sežraný a zbytek svěřil jsem prasatům velmi bedlivým, jež učiní přesně, co jim dovolím

učiniti. Avšak tys tak ubohý, že moje Srdce velice rádo přijímá od tebe království toto.

Jenže jest třeba poučiti tě. Jedna z mých nevěst, pozorující Propast nepředstavitelných Bolestí, jakou jest moje svaté Člověčenství, nenalezla jiného jména než jméno *pekla*. »Maria, tvůj syn jest peklo.«<sup>(1)</sup>

Tato dívka viděla ve mně peklo a moje Srdce nutně objevilo se jí jako srdce pekla. Málo světic bylo obdařeno přízní tak neobyčejného vidění mé tavírny. Chceš, by Francii pohltila? Chceš, bych ji sežral? Hladovím po ní a žízním po ní od věčnosti, a moje služebnice to pravila, a trpěti tímto hladem a touto žízní, toť jako v pekle!...



---

1) Život B. Baptiste Varani. Bollandisti.

V

# DVA SVĚDCI

Vos testes mei, dicit  
Dominus.

Isaiaš XLIII, 10.

**N**ečeká se, že napíšu *Život* Ludvíka XVII. To již na nikoho nečeká. Historicky p. Otto Friedrichs a Henri Provins nikomu ničeho nenechali. ua práci.

Nikdy jste nečetli těchto jmen? Tím hůře a tím lépe. Jest to bolestným tajemstvím jistých jmen plných vážnosti, že jsou hluboce neznáma až do té minuty, kdy se zaskvějí.

Otto Friedrichs, autor spisu ZLOČÍN POLITICKÝ <sup>(1)</sup> a skoro nekonečného počtu článkův a brožur o otázce Ludvíka XVII., jest jistotně jeden z nejneobyčejnějších mužů této poslední čtvrtě století. Veškerá síla, duševní i tělesná energie, co jí může člověk míti; všechny jeho prostředky k živobytí ať jakéhokoliv druhu; veškeré jeho citové schopnosti a jeho mohutnosti mravní směřují k jedinému předmětu. Celá jeho theologie, celá jeho filosofie, celá jeho esthetika, toť otázka Ludvíka XVII. Trvá to dobrých dvacet let,

---

1) Bruxelles, Tilmont, 1884.

a kypí to ustavičně touž vášní mladistvou, týmž bujarým enthusiasmem, týmž přímým plamenem, ježž nic neohne, aniž uhasí.

Ludvík XVII. neleží mrtev v Templu, toť jisto. I vyskytne se muž, jenž již neusne. Ostatní, i velkodušní nechali to běžet. Tento nikoli. Svůj celý život stráví na cestách nebo v archivech Evropy, a jednotvárný Demon, jenž vede Dychtivost Vědců, pouze jím se bude obírat a jen jeho obraceti bude na svých ledových rožních. Jestli existuje na dně některé jámy ropucha, s níž by byla prospěšná porada, on tam sestoupí, a jestli uslyší, že bouře snad vymetla nějaký doklad trochu zájmuhodný na nejvyšší vrchol hor, vypraví se naň a sleze ho.

Proč? Můj Bože! toť velmi jednoduché. Protože, obdržev toto poslání, zakotvilo se to do jeho duše, i vyhledává tuto spravedlnost. Jiní, kteří dluhují za vše, co mají, a za vše, čím jsou, Předkům Chudého Krále, shánějí se po sviňstvech... *Quemque voluptas*. Otto Friedrichs není dlužen žádnému Bourbonu ani osobně, ani za své rodiče. Myslím spíše, že tito jsouce kacíři, neměli by rozumně doufatí nic jiného než galejní kázníci nebo zar-

dousení — což ostatně souhlasí s nejpřesnější spravedlností. Němci nad to, a bezpochyby malí přátelé Francie, museli, v tom se mi prisvědčí, jak jen možno špatně spáti při koitu by zplodili Fanatika Království Lilií.

Autor *Zločinu politického* jest zvláště historickým kritikem ve službě historické jistoty. A jest jím s břitkostí, pronikavou silou, větřením po stopách, indiánskou vytrvalostí, již nic nepřekoná. Houževnatost tohoto muže, jeho věrnost, jeho pílě, jeho přímost podobají se ctnostem anachoretů.

Kterak jest žádoucno, by veliký některý vydavatel uveřejnil konečně úplnou *Historii* Ludvíka XVII., dílo tolika let bádání a jež očekávají netrpělivě dychtiví duchové *rubu* současných událostí! Nikdo nepochybuje, že by touto knihou neobjevily se schopnosti historika prvního řádu.

Kdo jiný mohl by býti prospěšněji tážán o bodech, jež se považují za nejasné? Jeho rozmluva a jeho spisy, tak skvělého světla, ustavičně tak přesné, tak přísně vymezené, tvoří po svém způsobu úžasné a

naprosto jediné museum, jež ukazuje svým návštěvníkům, museum výhradně *Ludvíka sedmnáctého*, v němž jsou shromážděny a mnohdy velmi obzvláštně sestaveny nejžalostnější ostatky. Neučinil jsem si jejich seznam. Srdce by se mi k tomu nedostávalo... Vzpomínám si na předměty dětské, na hračky toho nešťastného děťátka, potom... Historie, Politika, Důvody Státní kráčejíci přes vše to, celé století svýma dlouhýma tenkýma nohama v dřevácích, postříkaných krví a lejnem. Ah! raději pod všechny guillotiny!

Friedrichs uveřejnil minulého roku pod tímto jednoduchým titulem: OTÁZKA LUDVÍKA XVII (1) spoustu dokladů většinou nevydaných, z nichž některé, a to velmi značné, byly vyslíděny Friedrichsem v tajných archívech v Berlíně. Tato práce nadmíru zajímavá

~~~~~  
1) Otázka Ludvíka XVII. Historická studie, uveřejněná pod správou p. Otty Friedrichs-a. Zúčastnili se této spolupracovníci: pp. Jules Bois, Jean Carrère, Albert Cuillé, Otto Friedrichs, C. Lenotre, Georges Mauververt, Osmond, Paul Redonnel, Henri Provins, Romaney. Obsahuje 36 ilustrací, reprodukcí to rytin oné doby, památných penízkův a podobizen, z nichž jedna záhlavní od Emila Causé-a, frontispice: Vévoda Normandský a vlastnoruční list Naundorffův. Paříž. Anonymní společnost. „La Plume“, 1900.

byla provedena úsilím velikodušné patroly spisovatelů, jež se dovedla zaujati jeho dílem a skupiti kolem něho; sám arci vyhradil si úkol nejtěžší. Kapitola XV., pojednávající o »mravní totožnosti Naundorffově s Ludvíkem XVII.«, jest hlavním kusem, zcela hodným Friedrichs-a a ježž nikdo kromě něho nebyl schopen provésti.

Najdete tam mnoho listů a úryvků z listů, jež kníže psal své ženě a svým dítkám a jež dovolují dosti nahlédnouti do jeho duše. Nechtě se myslí cokoliv o myšlénkách, jež vyjadřuje, nebo o způsobu, jakým je vyjadřuje, avšak jaké světlo vrhají na osobnost! Zatím než vyjde úplné vydání této korespondence obzvláštní, jež nám Friedrichs připravuje, třeba raditi k četbě takových vyňatků všem, kdož se šlechetně zachvívají při tomto neporovnatelném Dramatě.

Věnoval jsem přítomnou knihu Friedrichs-ovi. On sám neví proč. Jednoho dne na počátku r. 85. jistý přecubohý člověk, od té doby nicotou pohlcený. dal mi *Politický Zločin*. Nevěděl jsem tehdy o této historii.

Ba nevěděl jsem, že by mohla podobná historie existovati. Sotvaže jsem znal slavnou obhajbu Jules Favre-a, jenž mne naplnil podivem, aniž by mne uchvátil. Toto drama, jež se nepodobá ničádnému dramatu, četl jsem tedy v jedné velmi truchlivé májové noci, v místě velmi osamělém, «sedě v stínu smrti» — doslovně.

Všechny tyto věty byly by blbé, a ostatně rozhlásil jsem dostatečně své osobní pohromy průběhem svého hrozného literárního života. Avšak kterak nevzpomenouti si na tuto okolnost? Kterak nebyti ještě dosud po čtrnácti letech posednut vzpomínkou na tuto četbu knihy tak hořké, podniknutou v děsném tlukotu srdce, v nejpekelnější úzkosti, a prudce pojednou rozseknutou ve dvě čelistmi staženými ztrnutím?...

Henri Provins jest Titus Livius Nápadnictví na trůn, čirý historik. Jeho POSLEDNÍ ZÁKONNÝ KRÁL FRANCIE ⁽¹⁾ jest a zůstane nepřekonatelným svědectvím. Nevídím, jakým způsobem diviti se této osobno-

¹⁾ Paříž, Ollendorff. 1889.

sti méně než předcházející. Setkal jsem se s jeho knihou velmi pozdě, znaje již obstojně Ludvíka XVII., když jsem prohlásil více než jedenkrát, že tato bytost mezi neobyčejnými nejneobyčejnější, nenajde historika v pravém smyslu slova, historika formálního, naprostého.

Možno pochopiti mé city při četbě *Posledního Krále*. Práce nesmírná, gigantická, jest předsevzata, těmito dvěma svazky, jež nezahrnují méně než třicet tisíc řádků, dokumentovaných až ku kořenným vláknům, a pomocí nichž domnělá bajka o Uniknutí z Templu, jemuž v patách běží jeho děsuplné následky, konečně jest postavena po bok nejnepopěrnějších událostí. To vše rukou pokojnou, klidnou, rukou laskavou, jež ohne a oblomí i bronzová hováda.

Avšak teď již jest to jednou pro vždy. Není možná pokračovati v ohavné legendě. Bylo by příliš nutno vyznati, že jsme nevědomci, že jsme hlupáci nebo sluhové. Ale jest to možno, ó Pane! po sto letech? Proč ne? Sto let, toť krajní mládí pro historickou lež. Nuže, lež ta, jak se zdá, byla zasáhnuta do prostřed hrudi.

5 Leon Bloy: Syn Ludvíka XVI,

Čeho jiného mohl jsem se domýšleti, nežli že autor byl tím, co sluje dosti drze *odborníkem*, jenž zdomácněl v bibliotékách a archivech, jedním z těch mužů plných prachu, zvyklých vyklepávati koberce věků v předsíni akademie? O tomto jedině se mi zdálo, že učinil volbu dosti hrdinnou a toho vložil již více, než bylo třeba k enthusiasmu.

A tu jsem se dozvěděl, že Henri Provins jest *muž záležitostí*, záležitostí jak libo, nejrozsáhlejších, avšak přec jen záležitostí. To mne pomátlo, to se mi zdálo zprvu úplně nepochopitelným. Kterak osobnost, nucena bdíti ve dne v noci k vůli zájmům rozličných průmyslových společností, jimž slouží jako správce, mohl provésti mimo to podobný úkol, — tak neobyčejný, tak velký v jeho starosti! — jenž obyčejně zabírá všechny schopnosti učence a všechny minuty jeho života? to bylo k úžasu překvapující.

Ano, avšak nebylo to zároveň velmi jednoduché, jako většina věcí, jež naplňují podivem? Henri Provins požadoval, by jeho podstatné vlohy a jeho zkušenost v záležitostech byly ve službě díla, o němž mu svědomí jeho pravilo, že má býti provedeno.

Konečně rozdíl není tak veliký. Politika jest obchodem jako ostatní obchody; i tu lidé jsou proniknuti svými zájmy.

Před našimi posledními třiceti roky republikánskými, jichž dějiny mohly by býti napsány lecjakým kancelářským písařem, nebylo bezpochyby nikdy doby, v níž lidské lakotě a hrabivosti byly tak docela sňaty náhubky s jejich tlam, jako průběhem dvaceti pěti let rudobarvého davu a směse, jež stékaly od r. 1789. k bratrovražednému usmíření r. 1815. Že pozorovatel, zvyklý počítati, kterak, na tom nezáleží, záchvěvy duší ve smyslu jich baživosti, dovedl lépe než jiný ustanoviti podíl každému lotru ve zločinu, jehož spoluvinníky byli všichni mocní v Evropě skoro bez výjimky, což celkem přirozenějšího a co musí méně rozum překvapiti?

Vše, co není propastí Genia, může býti provedeno odvahou a vůlí. V případě Henriho Provins-a šel bych až k tomu výroku, že hojnost těchto dvou ctností až oslňuje.

K nim přísluší třetí, jež vysvětluje vše,

co by potřebovalo ještě býti vysvětleno. Jest to div dobroty, již skoro nemožno pochopiti ve víru záležitostí, jež sklání k chudému tohoto muže ustavičně tolik stísněného, stále honěného, s nímž se ustavičně střídá jako s projektilem. Já ho viděl a z toho co jsem viděl, svědectví vydám v Den všech dní; viděl jsem, kterak tento mocný, tento dle světa důležitý vše opouští, kopne do milionů i do milionářů, vskočí do vozu a odjede daleko do truchlého kraje, by stisknul ruku chudému umělci, opuštěnému . . .

A právě tak stal se historikem Nápadnictví trůnu. Kdyby Ludvík XVII-Naundorff nebo Naundorff- Ludvík XVII. zanechal velkého bohatství, nepotřeboval by tohoto dějepisce, ani kterého jiného. Bohatí nejsou zajímaví, avšak když jsou knížaty, prokletí a opovržení je provázejí.

»Ano, ještě jednou, Naundorff byl synem Ludvíka XVI. Jeho potomci, bez ohledu na knížata z Domu Anjou, zůstávají jedinými, pravými představiteli této dynastie, jež po tisíc let byla hlavním nástrojem velikosti Francie. Žijí zneuznaní, skrývající své bolesti, svou bídu a svou resignaci v městečku svo-

bodné monarchie Hollandské. Jedině vzpomínka na krutá utrpení minulosti přichází, by je odvedla na chvíli od hořkosti a smutku přítomnosti. Jejich otec vyšel ze svého vězení pouze proto, by trpěl padesát let, a to životem bídným a opuštěným, ukončeným po osmi dnech děsného zápasu se smrtí, způsobeného bezpochyby smrtícím jedem! A osud se nikterak neunavil; pronásleduje dítky s neukrotitelnou zuřivostí. Synové nebo přívrženci těch, kteří byli nápomocni při oloupení posledního zákonnitého krále Francie, při krádeži jeho jména, při zneuznání jeho práv, vylévají na ně urážku, hanu a opovržení ⁽¹⁾ . . .«

Hle, co miluje, s čím se zasnoubil Henri Provins, taková jest jeho zhoubná vášeň. Kéž Bůh mu požehná a oslaví ho za tuto milosrdnou lásku, poněvadž žádný člověk toho učiniti nemůže.

A tak jsem promluvil, jak jen nejlépe jsem uměl o dvou jediných současnících, kteří opravdově *psali* o Ludvíku XVII., —

¹⁾ HENRI PROVINS, předmluva k Poslednímu zákonnému králi Francie, str. LXVIII.

po Villiers de l'Isle Adamovi²⁾. Necht' všichni, kdož milují Pravdu a Spravedlnost, jich se vyptávají. Já sám sotva na nohou jsem se udržel před nejbolestnějším všech lidských obrazů a pozoruje ho, musel jsem křičeti a vzlykati hrůzou.

²⁾ **Právo Minulosti**, ve svazku novel nade-psaných: **Svrchovaná Láska**. Paříž, Brunhoff 1886.

VI

TROSKY

Ubicumque fuerit corpus,
illic congregabuntur & aquifae.

Svatý Matouš,
XXIV, 28.

Ludvík XVII. narodil se ve Versailles 27. března 1785., k zoufalství svého dobrého strýce, hraběte Provenského, již tehdy pravděpodobný travič vévody Bourgogne-ského, prvního Daufina, a jenž nemohl bez příliš patrného nebezpečí znovu prováděti na novém dědici trůnu tytéž strýcovské odstraňující úkony. Úžasné prase, jež stalo se po třiceti letech Ludvíkem XVIII., muselo se spokojiti, chrochtajíc ve svém sviňstvu, tím, že připravovalo nejhoršími urážkami a nejzločinnějšími pletkami zkázu svého příbuzenstva.

Ubohá bytost, označená za smírčí oběť hanebností rodu a celé společnosti, žila tedy jedině zázrakem vůle Boží zprvu ve Versailles, v sousedství tohoto demona, potom v Tuilleriích až do 10. srpna 1792.

Velkými částmi jeho zábav, jež zpříjemnily tolik jeho dětství, že si na ně vzpomínal až do své smrti, byly bezpochyby slavná

procházka 6. října a návrat neméně pověstný z Varennes, kam se postupovalo ve velké republikánské okázalosti uprostřed statých hlav a chrapotu a vytí smrtelného.

Potom, jakmile dospěl v užívání rozumu, bylo mu bezprostředně nabídnuto vězení. Že tam nezemřel, jak tolik počestných srdcí si toho vroucně přálo a dodnes přeje, to nesmíme, tak možno dobře říci, nikomu za vinu přičítati.

Konečně uniknutí a svoboda! Píše se roku 95. Francie ovládaná pěti zločinci jest čím dál tím svobodnější, jak samo sebou se rozumí, a Dauphin Francie, stár jsa deset let, jest rovněž svoboden. Každý jest svoboden vyjma Boha, jenž nemá ani práva existovati.

Vláčí sem a tam tohoto bolestného a smutného sirotka bez stavu civilního, bez jména, bez vlasti, ba, jak jsme pokoušeni domýšleti se, i bez anděla strážného; jehož existence usmrcuje bez rozdílu všechny, kdož nechtějí býti jeho pronásledovateli. Dospěv sem, vše, co bych mohl napsati sám od sebe, ze své vlastní zásoby, nebylo by než literaturou.

Okamžik ten jest neslýchaný, jediný v historii, naprosto jediný. Třeba na to dáti bedlivý pozor, chce-li se porozuměti ať čemukoliv z této události bez analogie mezi všemi událostmi.

Jedná se o velmi mladého knížete, o dítě desíleté, o nepopěrného dědice nejvznešenějšího rodu královského, jaký kdy existoval. Zabili mu otce i matku, dříve je svrhnuvše s trůnu. Podivuhodná a složitá zápleтка byla příčinou jeho uniknutí. Až dosud jest to pouze tragické — a banální. Králové jsou k tomu, by byli čas od času rozekláni ve dva kusy a sirotci po nich znovu se objevují, obyčejně s náplastmi nebo děly, by se podjali starobylé frašky, jakou jest pasení národů. Avšak čtěte dále.

Tento nápadník proti veškeré naději a pravděpodobnosti nenalézá podpory. Hle, co jest zcela nové. Zajisté, bylo by stačilo, by některý panovník, třeba nejmenší panovník Evropský měl tolik odvahy a otevřeně ho uznal, zastal se ho na svůj vrub a na své nebezpečení. Vše by bylo odbyto a tvář světa změněna. Nuže, právě to se nestalo. Jedinému Henri-mu Provins-ovi přísluší čest,

že objasnil tento temný bod, i nemohu lépe učiniti, než ho sledovati (1).

Rozumí se, že pro začátek žádné spravedlnosti, žádné protekce, žádné ochrany nelze doufati od veřejných mocností. Daufin byl v postavení uprchlíka a tento stav se ho navždy přidržel.

Jest drama od Villiers de l'Isle-Adama, jež slove *Uprchlík*. Jest to hrozně jednoduchý příběh jistého bandity, jenž, spáchav jakousi vraždu, jest odsouzen k utíkání bez oddechu, méně pobádaný strachem žandarmů, více však děsnou trýzní svého svědomí, až k minutě, kdy vida se chycen, vypouští tento výkřik z hlubin své duše: »Jsem uprchlík!«

Nevinný syn Ludvíka XVI., stížen skrze nevyzpytatelné ustanovení mrzkostmi davu, neunikl skutečně až v hodinu své smrti, a celý jeho život, nejnesnesitelnější ze životů, musel trvati v naději tohoto jistého, koneč-

(1) Pozoruhodná ta rozprava, z níž tuto podávám výtah, byla uveřejněna r. 1894. časopisem *Gazette de Lausanne*.

ného uniknutí, jímž každý z nás platí za hřích prvotní; — avšak mohl dělati co chtěl, až do konce zdál se zajatcem, jenž uprchnul svým žaláříkům.

Jistotně každý hlupák, kdo spoléhá na spravedlnost lidí, právě tak — ale to jest nepochybně hloupější a vrcholem blbosti, — jako kdo dá mnoho na zákony. Avšak v jediném a skoro nadpřirozeném případě krále dítěte, nemohlo nikdy býti otázky, nechť převraty politické byly jakékoliv, o odvolání a stížnosti nevím na kterou francouzskou autoritu.

Thermidoriáni, jakým byl Barras, museli velice dobře zosnovati jeho východ z Templu, jenž nestál méně než OSM životů *pro začátek*, avšak s podmínkou, že se jim zdařil. Ale všichni ďábli by neuhodli, kterak se to stalo.

Zdá se, že r. 1795., v den 18. brumaira, nechtělo se využítkovati nešťastného hochy, jenž stal se politováníhodným mužem. Pak jest jasno, že nikoliv ku vzkříšení tohoto civilně mrtvého Bonapart vskočil na Republiku, dal zavražditi Pichegru-ho, generála Frotté-ho, vévodu d' Enghienského a vstavil

si na hlavu korunu Karla Velikého.

Nelze co dobrého očekávati od royalistů krajiny Vendée. Nepopíratelní hrdinové z první války, Bonchamps, d'Elbée, Lescure, La Rochejacquelein, Cathelineau, nemohli se nikdy trvale sjednotiti. Avšak po útěku z Templu Charette, Cormatin, Bourmont, Stofflet osobnosti mnohem méně epické, rozuměli si tak málo, že se zdá, jakoby každým okamžikem hodlali se roztrhnouti a si na cti utrhati.

Dějiny této pyšné sběře, luzy bez kázně, mají se teprve napsati, jako skoro všechny dějiny. Většina vůdců, *i z krásné epochy*, byla jednoduše a zcela svorně **ZRÁDCI**, kteří od smrti Ludvíka XVI. a snad před smrtí hned nejednali než ve jménu hraběte Provence-ského, »libující si, když mohou bráti na uváženou, že jeho synovec nevyšel živý z Templu«. Jest proč domýšleti se, že objevení tohoto uprostřed tolika věrných sluhů mělo by brzy za následek nějaký válečný přídavek, nekonečně žalostný, jež by nebyla mohla předvídati, aniž mu zabrániti nižádná moudrost a z něhož citlivá srdce tehdejší doby nebyla by se nikdy potěšila.

Totéž nebezpečí, avšak bezprostřednější, v případě opětného uvedení na jeviště mladého krále v táborech Rýnských. Tam jsou sluhové, ti opravdoví, Valory, Montesquiou, d' Avaray, Fleury, Maisonfort, Caraman atd., takoví, kteří vyprázdňují a vyplachují. Hanebnost všech těchto darebáků jest dostatečně historická.

Vidíme velmi dobře Ludvíka XVII. uprostřed nich. Nebylo by snad možno skoliti ho ranou z pušky jako ve Vendée. Byli by ho dali potravou červí havěti, z příkazu museli by s ním naložiti jako s malým *levo-bočkem*, a sami pacholci od psů nesměli by se odvážiti prokázat mu milosrdenství.

Avšak myslím, že jest tu dobrý strýc, dva dobří strýcové. Pán jest v Koblenci se svým bratrem, veda královský život. »Sídlo knížat, praví baron Goguelat, podobalo se dvoru mocného monarchy nádherou stráží, důstojníků všech zbraní a bezpočetného služebnictva, jimiž bylo naplněno«.

Pán, odpraviv svou kůži do bezpečného útulku, již hned před návratem z Varennes vyhlásil se za čerstva vladařem, předpokládaje i říkáje to každému, kdo ho chtěl poslouchati, že král jest bez svobody, do tří čtvrtin pitomec, — což bylo pravda jen do dvou třetin — a následkem toho skoro mrtev.

Marně mu Ludvík XVI. připomínal, že jest naopak stále svoboden, aspoň v myšlení a ve vůli, a že žádné vladařství se nikomu nevnučuje; marně mu nařizuje, by se vzdal hodnosti královské. Nechce slyšeti, naprosto a soustavně odpírá *poslušnost*.

Manifest z 10. září 1791., podepsaný hrabětem Provence-ským a hrabětem z Artois, hledící na jisto postaviti neschopnost jich pána a připraviti svržení s trůnu, jest jakýsi druh veledíla ve smyslu bratrovražedného pokrytectví a protivně nasládlé vzpoury. Oba nestoudní bratři krále Francouzského zrazují ho *až do konce*, jako později zradí jeho syna; vždyť by zradili Boha, kdyby Bůh *viditelně* se opřel jich špinavé několikaleté vládě, koupené za tolik zločinů, za tolik lží, tolik sviňstva a za věčné zatracení!... Účet ubožáka byl by býval hbitě spořádán.

Teď promluvme si krapet o Anglii. Hle! zajisté! co možno nazvati šlechtným národem! Není, kdo by o tom nevěděl. A jak neustranný! A jak rytířský! A nikterak pokrytecký a cumplošský! Víš to, Pane! Jestli ani zde nejnešťastnější z knížat nenajde útočiště, ptám se, kde to bude?

Avšak hle: Anglie má soužení jako vždy. Potom, jest zde p. Pitt, jenž prohlašuje, že »nevezme ohledu nikdy na sebe větší pokoření domu Bourbonů«. Konečně pak jsou tady záležitosti, a každý ví, že záležitosti jsou záležitosti . . .

Raději bych viděl na místě Ludvíka XVII. onoho strýce. Pořádné bodnutí nožem méně by mi bylo protivné než býti zašantročen vetešnický — touto starou jidášicí.

Proč malý král nešel by zcela dobrácky k prudkému synovci mamincině, osobnosti prohlášené za krále a o a obecně jmenované císařem Německým? Všichni bratřenci snad se sobě nepodobají. Vždyť nepřestáváme nutně pří-

6 Leon Bloy: Syn Ludvíka XVI.

služeti lidstvu, když jsme knížaty.

Tento mohl by ho aspoň živiti. Má dobrých šedesát milionů důchodu a všechny důvody světa domlouvají, by mu toto dítě bylo předrahé.

Jenže, ach! jenže, kde jest trápení, tam není slasti; všechny cesty vedou do Říma; Paříž nebyla vystavena za jeden den; velké bolesti němě se snášejí a není kouře bez ohně. Avšak »tajemný úsměv Jokondy« a zvláště Státní Důvod, zdají se býti nejznamenitější vymožeností Domu , když jeho dvouhlavý černý orel, jejž má jednoho dne tolik s peří odrati Napoleon, zatnul dráp do srdce řvoucího Lva Svatého Marka. Jest to příliš přízně ještě, příliš moudrosti a slávy pro dítě.

V Rusku není co dělati. Mají tam velmi potřeštěného Cára, dítko, nalézající se pod trůnem Kateřiny II., jež byla nepopíratelně nejspolehlivější a nejvelkolepější světa.

Onen Pavel I., jenž bude co nevidět obdivovatelem a přítelem Bonaparta, přijímá a stravuje hraběte Provence-ského až do dne,

kdy pohoršlivé pletichy tohoto lotra přinutí císaře, by ho s hanbou vypudil. Raději utéci do nějakého brlohu.

A Španělsko? Tentokráte možno říci, že to hrdý národ, lid sveřepý a ukrutný, ano, avšak z mnohých nejušlechtilejší. Jest určen k tomu, by zabezpečil pád Napoleonův, až přijde ona hodina. Avšak Španělsko neupustí od svých Andegavanů, kteří mu po věky postačují a nikterak se nezajímá o starší větev Bourbonů. Ba předpokládá se, a to nikoli bezdůvodně, že Karel IV., zaslechnuv zprávu o domnělé smrti Daufinově, hodlal získati trůn Francouzský pro jednoho infanta.

Bez nechuti a bez odporu klidně se hledí na kralovraždy Direktoria a Konsulátu. Jen doufati v nabytí Gibraltaru pokořením Anglie, a toho bylo by dosti bývalo k neskonale pevnému přitmělení Španělska k panství Napoleonovu, kdyby tento Polyfem s protrženým a vyteklým okem od Tylže nepodjal se jeho přivtělení. Jakého uznání mělo se dostati dítku zasáhnutému civilní smrtí uprostřed těchto zájmů?

A Švédsko? Ach, ano, mluvmе o těchto zuřivých luteránech, kteří mají jednoho dne poddati se jako dobytek Bernadottovi, *nejprostřednějšimu*, nejnemravnějšimu, nejzrádnějšimu, nejlstivějšimu, nejkylničtějšimu nevděčníku ze všech povýšenců.

»Mezi odvolacími důvody šlechty, jež právě dala zavražditi Gustava III., praví Henri Provins, paraduje v první řadě její láska k Francii, její oddanost k Bourbonům, zápal, jakým podněcovala koalici r. 1791. Jistotně život Ludvíka XVII. byl by býval ještě v menší bezpečnosti, než všude jinde, v zemi. kde se prováděly podobné násilnosti«.

Co se týká Pruska, o němž si ještě promluvíme, nestačí pro okamžik připamatovali si, že tato monarchie, jež tehdy, jak se ví, nebyla se ještě stala mocnou dámou a jež se spokojuje s tím, že udržuje lotrovské peleše na velkých silnicích, byla první pohotově k podepsání v Basileji svého míru s francouzskou republikou, jdouc, by toho dosáhla,

až tak daleko, že ustupuje levý břeh Rýnu.

A nemůžeme se domýšleti, žeby ve státech podružných, ku př. v Toskánsku, Sardinii, v Bavorsku, shledalo se více hrdinství než ve velkých státech.

Ledajácky pindarskou pravdou jest, že každý jest stížen kolikou, jakmile se promluví o Francii. Málo na tom záleží, že jsou příbuzní Bourbonů, případ to prvních dvou. Chce se předně a přede vším pokoj s národem, jenž stále řeže a každou chvíli může namlátiti. Chce se toho zuřivě za jakoukoliv cenu. Není to hrdinské, avšak jest to jistější.

Zdá se, že jen dvě země poskytly žádoucího útočiště a přístřeší bludnému dítěti nejmnocnějších králů křesťanských; a to Švýcarsko a Církevní Stát. Při této nutně tajemné době svého života zůstal němým. »Úplnou historii toho schoval k velkému dni veřejného vystoupení, po němž po dvacet let dychtil, po němž toužebně úpěl, pro nějž tolik let zápasil. Lafont d' Aussonne-ský,

předbíhaje jeho vyjádření, tvrdil, že Papež Pius VI. v tajném sezení upomínal své kardinály na osvobození dítěte, v němž v těchto zachmuřených dobách papežství skládalo největší naděje, a upozorňoval je na jeho pobyt ve skrytém koutě papežských provincií. Jest to pravda? Samojediné archivy Vatikánské mohly by dnes o tom vydati svědectví«.

Nikdy Pius VI. ani jeho nástupci nevěřili se s touto ochranou, ani ne tehdy, když mohli tak učiniti bez nebezpečí. To by bylo prohlásiti následnictví, smělost nad všechny smělosti (1).

8. listopadu 1843. v breve, jímž se zavrhuje kacírství Vintras-ovo, Řehoř XVI. používá této příležitosti a mluví o knížeti, tehdy 58 let starém, jenž na neštěstí upadnul v souhlasné bludy, povahy » zavržení hodné «. Zajisté, že promluvím o těchto bludech, jež mi odporně smrdí a jež Papež nemohl dosti zhanobiti (2).

(1) V dobách Restaurace ustanovila se výroční smuteční mše za Ludvíka XVI., Marii Antoinettu a pí. Alžbětu. Papež zabránil, by se též sloužila za Daufiní a Ludvík XVIII., jenž to zprvu nařídil, neodvážil sa vnutiti svou vůli předním pařížským vikářům a tvrdite tak smrt dítky krále.

2) Viz XIII. a poslední kapitolu přítomného díla.

Avšak výron falešné nauky nikdy nerušil, aniž dokazoval neplatnost, *ipso facto*, totožnost *osobnosti* sektáře nebo kacíře, tím méně práva přirozeného, skrze něž nosí své jméno.

Nuže, Náměstek Ježíše Krista takto se vyjádřil : *Ilius perdití hominis qui FALSO se Normandiae ducem jactat* ⁽¹⁾. Toto slovo, diktované, běda! politikou, a jehož tolik k svému prospěchu využítkovala služebnická spřež vrahů, nemá co dělati, jak samo sebou se rozumí, s dogmatickou Neomylností svrchovaného Velekněze, jenž se o tom dorozuměl se svým Soudcem na svém smrtelném lůžku asi před půl stoletím.

Od té doby mlčení naprosté, nevyzpytatelné, neproniknutelné. Ludvík X^{VII}. zemřel dle všeho jedem, o dvě léta později po této poslední ráně. Tak konečně našel Hostitele jediného, Krále, jenž se před nikým netřese.

1) Nečetl jsem onoho breve. Tento citát jest vyňat z Petra Veuillota (!!!). Pramen jest tak nečistý, že z povinnosti musím na to upozorniti. Moje tvrzení proto jest pod m í n e č n é.

VII

ZAJATEC

Tu autem & omnes
habitatores domus tuae
ibitis in captivitatem.

Jerem. XX, 6.

Sotva Ludvík XVII. dospěl ve věk, v němž se rozeznává nevinnost od zločinu, a již prodělal tolik jako nějaký starý galejník.

Uniknuv z Templu, byl uvězněn ve Vendée. Barras, velmi přesně poučený a mocnější než kdy jindy v Direktoriu, jehož presidentem se měl státi, dovolil mu uprchnouti podruhé. Vedou ho do Italic podivnými oklikami, by svedli slídiče s jeho stop. Pak jednoho dne, když byl nucen nešťastný princ na kvap utéci se na anglickou loď, byl s korábem zajat a přiveden opět do Francie, kdež prozradil svou totožnost.

Právě v této době podstoupil v novém vězení obzvláštní trýzeň, za tím účelem směřující, by byl znetvořen, o níž vypravoval a jejíž ošklivost bylo by nesnadno překonati. Po třiceti letech byly ještě patrný stopy této operace, avšak oběť nebyla účinně a platně zohyžděna.

Bylo by bývalo k tomu zapotřebí ruky

Petra Veuillota, netýkavkového nálevníčka, jenž vyšel, neznámo jak, z málo požehnané ledviny Eugena, stále vřeštícího to bratra pověstného žurnalisty, jenž zemřel jako rozplývavý děda. »Na místě katů, praví tento Petr Veuillot, byl bych jednoduše *uříznul oběti nos*. Nebylo by to krutější a bylo by to jistější«. Nepraví, zdá by ho také nesnědl.

Když byl osvobozen z tohoto doupěte lotrů, chlamstl ho Fouché právě v době jako jeho bratrance vévodu Enghienského, s nímž se pokoušel sdružit, totiž r. 1804. a uvrhnul ho do žaláře ve Vincennes, by si tam pobyl až do r. 1809.

Vypravoval... že ho uzavřeli na dno hlubokého podzemního žaláře, vlhkého a velmi tmavého, jenž přijímal denní světlo toliko malým okénkem, úzkým jako štěrbina, velmi vysoko umístěným. Nemohl rozeznati svých rukou, až když nosem se jich dotýkal. Zůstal čtyři roky v této díře, aniž by spatřil jiné lidské tváře než svého strážce, jenž mu přinášel chleba a vodu a byl hluchý k jeho otázkám. Byl nucen jísti svůj chléb hned,

neboť ohromné myši nedovolily, by si ho ponechal později k snědku. Tato hnusná zvířata, nespokojená, že na něm nevymohla jeho potravu, zahrnázila se v jeho chatrné pokrývce, do níž se oblékati musel, když vlhkost zničila jeho oděv...

Bylo mu devatenáct let, když byl takto za živa pohřben. Když vyšel, oči jeho byly světlu odvykly a jeho intelligence skoro shasla. Sotva pokryt cáry, nehty dlouhé a tvrdé jako drápy, jeho vous a jeho vlasy vyrostly nesmírně...

Byl vytažen z této jámy statnou Josefinou, jež zvěděla od Fouché-ho tajemství o jeho nespravedlivém uvěznění. Napoleon, jehož již omrzela, počal se od ní odvracet. Byl to vhodný okamžik, by se upamatovala na dítě, jemuž přála a jež podporovala v útěku, když souložila s Barrasem. Dítěti tomu bylo tehdy 24 let. Jaké to dětství! Jaké mládí! Jaký osud!

Čtrnáct let později, — po jakých obrazech a jakých dobrodružstvích — vězní ho znova v Branibořích, *bez jakékoliv záminky*

po tři léta, ničeho neříkaje o mnohých měsících předběžného žalařování. Pravím »bez jakékoliv záminky«, protože nevím, kterého lepšího slova použiti. V důležité práci výše jmenované, *Otázka Ludvíka XVII.*, Otto Friedrichs jako jistotu uvádí, že domnělý Naundorff, pronásledován byl zprvu pro žhářství, potom jakožto penězokaz, a když obě obvinění musely býti zavrženy pro jejich makavou absurditu, uskrovnili se na to, že ho odsoudili na tři roky do vězení, *že se nazval průběhem přelíčení ROZENÝM PRINCEM* . . . Nebude nikdy přáno nižádnému člověku vhodněji vyjádřiti hanebnost takového procesu.

Holou pravdou jest, že se to stalo r. 1824. Toto datum honosí se výmluvností vytí a ječení lidožroutů nad mrchou. Snadno pochopiti zájem jistých osob na rozptýlení pře v okamžiku, kdy chcípal Ludvík XVIII.

Avšak k čemu má posloužiti tato poslední zmínka zápisku vězeňského? Ve skutečnosti nebyl nešťastník ten žalařován ve zdích toho neb onoho vězení. Jistým a nepochybným harestem, jež vytrpěl od r. 1810. až do 1832. a jímž byl nezhojitelně mačkán

a stlačován, bylo království Pruské. Toť věci jemného a hlubokého zkoumatele, jakým jest Friedrichs, vyjasniti a do veřejnosti uvéstí jednoho dne příčiny tohoto neobyčejného faktu, jenž *samojediny* vysvětluje pohoršlivé povznesení tohoto státu s jeho nespočítatelnými důsledky. Uvidíte, jestli jsem příliš směle na počátku mluvil o *panování* tajemném, skrytém, avšak skutečném tohoto hrozného tuláka.

Zatím odvažuju se tvrditi, že nikdy poklad nebo dravec nebyl střežen bedlivěji než tento zajatec, jenž po čtvrt století nemohl učiniti kroku, aniž by oči celé policie evropské na něm neutkvěli, aniž by nejhrdějším monarchům nekručelo úzkostí v břiše na jich trůnech, aniž by ihned nebyli v činnost uvedeni úkladní vrahové. Když se mu dovolilo uniknouti, bylo se třeba domyslití, že ho nepovažovali již za nebezpečného, odhad, jenž nebyl, tuším, bez jakési ďábelské hloubky.

Nejen že Nápadnictví trůnu bylo předem připraveno o dobré jméno a vykřičeno policejní komedií s falešnými daufiny způsobem, ježž možno zváti nenapravitelným, avšak zvláště třeba to poznati, že *instinkt královský* jakoby byl v osobě pravého následníka

obzvláštně seslaben.

Již dědic jistý, viditelný, nepochybný, s chutěmi, city i úmysly svého nešťastného poctivého, řádného otce, s naprostým nedostatkem jakéhokoliv vzdělání, byť jen nižšího, a dlouhý, nucený pobyt v nejplošším a nejsprostějším místě, jaké jen možno v Evropě nalézti, vše to provedlo z tohoto jediného Výhonku Dynastie Lilií onu obludu prostřednosti, již představuje pruský občanek.

Zbytečně jmenuje Prusko »národem lupičů« (List jeho ženě z 28. května 1834.), jest jím, běda! navždy poznamenán. Svoboden neb ne, bude zajatcem obyčejných všedních myšlének,—na věky věkův.

A poněvadž nic se nestává bez dovolení nebo řádu Božího, a protože následkem toho vše jest velice dobré, bylo by nemožno a nesmyslné, spatřovati v tomto *čestném muži* zajímavějšího a právoplatnějšího pokračovatele Františka I. nebo Ludvíka XI, než byli děsní, hnusní lotři, kteří ho vypudili.

Co mysliti jiného, ne-li, že Rod vymřel, a že Pán nechtěl již, by duše, vykoupené jeho Krví, byly spravovány a ovládány Bourbony?

VIII

HODINÁŘ

Nondum venerat HORA
ejus.
S v a t ý J a n, VII, 30.

Sledujme dále, jak v šanc byla vysazena tato bídná a bolestná existence.

Jednoho dne r. 1810. po nehodách a nekonečných nebezpečnostech vévoda Normandský, maje 25 let, přichází do Berlína, opatřen jsa průvodním listem na jméno Karel-Vilém Naundorff, jenž se narodil ve Wejmaru, stár jsa 43 let. Obdržel pas ten více než nápadnou úslužností tajemného pocestného, jenž ho potkal jakoby *náhodou*, a jenž mu ho dal, by mohl vniknouti do hlavního města Pruska. Průvodní list samozřejmě padělaný, protože se dokázalo, že nikdy žádný Naundorff ve Wejmaru nežil.

Celým zavazadlem té ubohé bytosti bylo trochu němčiny, již ho naučila jeho matka ve Versaillesch nebo v Tuileriích, — jeho oslňující máť, Královna Francouzská! — a zžíravá, srdcervoucí vzpomínka na veškerou její skvělost.

V jisté vzácné době klidu svého jinoš-

ství, více než bouřlivého, použil příležitosti a naučil se hodinářství. *Pravý* syn zámečnicka Ludvíka XVI. bude tedy žítí jak možno z tohoto řemesla, jež sluší duším usedlým --- přemýšleje o tom, že jeho narození mu dává právo rozkazovati třiceti milionům obrazů Boha a rozmlouvati s pohrdlivou familiárností ať s kterýmkoliv panovníkem.

Avšak nenechají ho na pokoji. Jest vyzván policií, by se vyjádřil ohledně svého pasu, a prostodušný jinoch ihned vypravuje své příběhy, zbavuje se i v rukách osobnosti, jež jakoby s ním dobrotivě rozmlouvala, jediných předmětů, jimiž by mohla býti zjištěna jeho totožnost: vlastnoručního listu svého otce a jakýsi druh protokolu nebo vysvědčení o tělesných známkách, jež Daufin nosil, dokument podepsaný Králem a Královnou a opatřený pečetí Ludvíka XVI. Papíry nevyjádřitelně drahocenné, zachráněné až do tohoto okamžiku ze všech trosek a pevně zašité v límci svrchníku.

Třeba říci, že je již nikdy neuvidí?

Náhle od tohoto okamžiku není již zákonů v Prusku pro tohoto cizince. Věci nejnepravděpodobnější, nejnemožnější se usku-

tečňují. Výměnou za jeho papíry dávají mu hodinářskou koncessi a právo občanské v malém městě Špandavě, a to na prosté vysvědčení náčelníka Berlínské policie, proti všem zákonům a nařízením.

Od této chvíle vše jest hotovo, člověk jest zničen, promlčen, vyškrknut, pohřben, zamřizován bez milosrdenství, zalit do olova a bronzu. Nechtějí ho zabít, docela ne, může tolik posloužiti v den příhodný! avšak chtějí, by tiše seděl, zašlapaný v smetích a odpadcích. Vše, oč se může ucházeti nějaký portýr, bylo mu uděleno a usnadněno...

Jaká to krásná věc! Syn Ludvíka XVI., Jindřicha IV., pruským občanem! Zákonný dědic vítěze Marignanského, rytíře Zlatého Rouna, natahující zamatené hodiny pana purkmistra, k vůli nímž ušpiněná děvka Pomoranská přišla obořit se na něho nestoudně už po třetí!

Avšak, co pravím? hle, ráz na ráz: hostinský z Velké Ulice, uzenář a vyrabitel klobás z ulice Studené, nebo důležitý švec ze slepé uličky Kurfiřtů, kteří přibíhají vyčítající s hubováním tomuto dítku od Bouvines, Taillebourgu, Damietty, Massouru, že špatně

šim spravil hodinky opakovačky, že nechal svéhlavě stopy prachu na kolečkách chronometru před tím neomylného, nebo bez milosti pouštějící se do něho, že nespravil dobře velké péro kukačky?...

Bože můj! toť nanejvýš jednoduché! Smlouva Tylžská zmenšila o polovičku pruské mocnářství. Málem — Napoleon na Svaté Heleně vyjádřil svou lítost, že toho neučinil — že by bylo zmizelo úplně vypuzením domu Braniborského, vrácením polské části království Polsku a vytvořením nového státu přivtělením zemí německých některé jiné části střední Evropy. Prusko záviselo na milosti strašného Císaře.

Odporovati ať jakoukoliv soustavou myšlenkovou jeho politice, znamenalo by uvaliti na sebe jeho hněv. Odhaliti císařské policii přítomnost Ludvíka XVII. na území pruském znamenalo by vystaviti se v nebezpečí, že musí býti vydán; snad také vydati ho na smrt. V obou případech bylo by to pozbytím nejvzácnějšího rukojmí.

Úžasná péče policie pokračovala i tehdy,

»když, vzdávaje se veškerých nároků na trůn Francie, rozhodnul se oženiti v skrytě s dcerou jistého občana Špandavského, 29. listopadu 1818. Proti všem platným předpisům a proti všem zákonům mocnářství vláda pruská dispensovala ho tak, že nemusel prokázati se rodem a původem, čehož jinak nezbytně jest třeba k obřadům civilního sňatku!...

A když 27. března 1820., nějaký čas po narození jeho prvního dítěte, kníže psal ministerstvu vnitra hrdými výrazy, by protestoval proti nepřiznanému násilí, jež ho zbavovalo jeho jména a jeho dědictví, žádný trest mu nebyl uložen. Beze slova přijal se tento protest... Ano, průběhem periody dvaceti tří let, označených nešťastnému synu Ludvíka XVI. tolika zklámaními a tolika smutečnými událostmi, Prusko udělilo mu ochranu nejzřejmější a nejzvláštnější. Nikdy vévoda Normanský, jakmile se mu jedná o to, by si zajistil živobytí, neobrací se marně k veřejným orgánům«. ⁽¹⁾

Konečně uprchnul po způsobu zločince Villiers-ova, totiž, by se vrhnul v náruč svých

1) HENRI PROVINS. Poslední král.

katanů. Kdyby byl chtěl pokojně prodlévati v Prusku nebo mimo Pruska, byli by mu hleděli život osladiti, ba ani bohatství by mu nebyli odepřeli. Miliony by ho byli zasypali.

Avšak, čím dál, tím *pravější* syn Ludvíka XVI. chtěl *jíti vstříc lásce svého národa*. Domníval se, že stačí, jen když se objeví, i vydal se proto pěšky z vnitra Německa na cestu, živě se almužnou... Páže sklesnou při četbě těchto věcí.

IX

VÉVODKYNĚ KAIN

Num custos fratris mei
sum ego?

Genese, IV, 9.

Najednou odhaluju, že jest mi nemožno učiniti krok ku předu, aniž bych nepromluvil o sestře. Neboť tento nešťastník má sestru, ba sestru pověstnou, o níž se mnoho mluvilo. Ještě dnes jsou ctihodní lidé, totiž lidé, o nichž se zdá, že ani nezabíjejí, ani nekradou, kteří ji nejmenují jinak než *svatou* vévodkyní Angoulême-skou.

»Můj bratr, napsala tato svatá, byl velmi důvtipný, avšak vězení mu mnoho uškodilo, a skorože, *kdyby byl zůstal na živě, bylo se co obávatí jeho zblbnutí*« ⁽¹⁾. Tedy lépe, že umřel, uzavírá rozšafně odborný historik, na neštěstí úctyhodný.

Jest bezpochyby málo lidských bytostí, jichž smrti bylo tolik žádáno, jako smrti Ludvíka XVII. Otázka dědictví. Oba strýci strávili tři čtvrti svého zločinného života bažením po království, s nímž se těšili špinavým způ-

¹⁾ VÉVODKYNĚ ANGOULÈMská. Styky v zajetí, atd.

sobem jen velmi krátkou dobu, dříve než zcepeněli jako nečistá zvířata.

A co se týká sestry, ta prohlásila na konec, že zvláště ve svém stáří prahnula výhradnou žádostí po tom, by nemusila opustiti peníze ⁽¹⁾. Vévodkyně z Angoulêmu, jež na základě výborných důvodů mohla nevěřiti na smrt svého bratra a jež na základě důvodů lepších, důvodů zlatých dala ho pobodati nožem v koutech, — ta svatá vévodkyně, pravím, »učinila vše, by zvěděla, jestli tento bratr unikl dlouhému a pekelnému mučení, jímž ho potvory trýznily... Vše učinila, *během více let*, chovajíc *naději*, že se opět shledá se svým nešťastným bratrem...« Tak mluví hloupý sluha, markýz z Ferronays, zeť vévody des Cars-a v úvodu k *Pamětem Mme de Tourzel*.

Překlad do jazyku, jímž jedině by se

1) Známo, že otcovské jmění Ludvíka XVII., zprvu ukradené jeho strýci, vytaškařené nato jeho svatou sestrou, a konečně uzmuté hrabětem Chambordem, páčilo se r. 1815. na 307 milionů, kapitál svěřený vévodovi de Blacas markýzem Moncielem a jenž byl uložen v cizině, vynášeje 9 milionů důchodů. Samozřejmě jest výhodnější zapříti a zavražditi bratra než natahovati hodiny.

slušelo mluvití podobným pacholkům:

— Svatá vévodkyně, již uctíváme skoro jako čtvrtku shnilé čuby, třásla se po celý život svůj, že se jí zjeví její bratr; i *učinila vše*, by se s ním nestřetla, ať na kterémkoliv místě. Na neštěstí dosti nepodmazala a následovně byla spatně obsloužena. Podnik, jímž jen dvakrát nebo třikrát hleděla se ho zbýti, rozbil se velmi žalostně. Až již mnohem později, tato dcera svatého Ludvíka div na nebe nevstoupila, když se jí povedlo, prý v Holandsku, podati mu trochu jakési polívčičky... My ostatní, my pacholci, neméně ochotní ku konání skutků nejvznešenějších ctností jako nejhorších hanebností, dosvědčujeme tyto skutky před Bohem tak rádi, jak bychom dosvědčili opak, kdyby nám to mohlo býti prospěšno a nemajíce již té paní, již svět nebyl hoden, nabídneme své loyální duše prvnímu hulvátovi jenž ráčí nás poctíti svou důvěrou.

» *Zákon z 20.—25. září 1792. Článek V. — Úmrtí. I. Oznámení úmrtí stane se dvěma nejbližšími příbuznými nebo sousedy*

osoby umrlé úředníku a to ve dvaceti čtyřech hodinách«.

Nejbližší příbuznou a nejsousedštější *najednou* malého krále byla jeho starší sestra, sedmnáct let stará, uvězněná ve věži Templu. na několik kroků od příbytku, v němž byl umrlec. Nuže, Mme Royale *nebyla zavolána* ani ve čtyřadvaceti hodinách, ani později, by zjistila totožnost mrtvoly, o níž se pravilo, že jest jejím bratrem, a jenž zemřel 8. června 1795. a zahrabán byl po čtyřech dnech.

Hle, co prýští okamžitě s mnohými jinými věcmi obludnými z nastrojené kopie tak zvaného úkonu úmrtního, — nedostatečného, nezákonnitého a ostatně *vyvráceného!!!* pohřbení Ludvíka XVII.

Nedostatečnost tohoto svědectví bez repliky, nedostatek tak pitomě vysvětlovaný bázní, by se nezpůsobovalo soužení mladé osobě, jíž právě z guillotinovali celou rodinu, stačil by sám k přesvědčení muže náležité rovnováhy o tom, že dítě jiné bylo podvrženo a pravé uniklo.

Bylo by jinak nebezpečno vypočítávati důvody velitelské, všemohoucí, jimiž se vytasil národní Konvent, by osvětlil ručejemi světla

a prokázal navždy nepopěrnou smrt posledního přímého dědice králů francouzských. Všechno se povědělo o tomto bodě jako o tolika jiných, týkajících se Nápadnictví trůnu, a opravdu neznám historické *domněnky*, kolem níž by se nahromadilo tolik nevývratných důkazů.

Avšak jest takovýto duchovní zákon bez výjimky: Když věc, jež se měla učiniti, učiněna nebyla, pronásleduje člověka bez přestání, až na dno věčných propastí. Pokud žila hnusná vévodkyně, potud byla volána, by *uznala* svého bratra, a byla volána marně. Od 19. října 1851., úmrtního data této svaté, představuju si ji velmi jasně, kterak pokračuje duchovně v tomto *povolání* v mukách nepomyslitelných...

Praví se v Kázání na hoře, že ten, kdo pohledne na ženu žádostivě, již s ní spáchal cizoložství v srdci svém. Marie-Teresie-Charlotte Francouzská jakoby *pohlédla* na smrt svého bratra jako mladík pohlíží na zadek nějaké nevěstky, a právě proto, jakmile některý z těchto rozšafných royalistů, kteří nevstupují nikdy do žádné lodice, praví dnes klidně, že Ludvík XVII. zemřel v Templu,

zakoušíme dojem, jakobychom se octli ve špatné místnosti, a domnívame se, že slyšíme řev této zatracené...

Jsou též četní svědkové jiní, svědkové němí, svědkové bez srdce, kteří sestoupili do smírčích oněch propastí a kteří zas a zase polýkají jak mohou svá svědectví, plačíce ohnivými slzami...

Tak vypadá jeden pohled na historii Nápadnictví, jenž jest jistotně jedním z nejčernějších a nejtruchlivějších. Dcera Ludvíka XVI., a Marie-Antoinetty, sestra Ludvíka XVII. *vážíci si* Ludvíka XVIII., vraha jejího otce a její matky a poslouchající ho do té míry, že se vdá za vévodu z Angoulêmu! Později, poslouchající Karla X. a rovněž si ho *vážíci*, a stále rdousící svého bratra, by... zachránila *čest* všech těchto prasat!

Co se děje u chudých lidí, kteří dobývají chleba těžkou prací, *in sudore vultus*, jak jest psáno? Otec a matka odešli, by trpěli, svěřivše své dceři již dorostlé chlapečka vroucně milovaného, jehož zplodili ve svém zármutku. Sestra pak opouští ubohé dítě a jde a kurví se. Nic není všednějšího, nic bolestnějšího. Avšak v případě vévodkyně z

Angoulêmu naskytá se okolnost, jež nemá jména. Tato hnusná sestra *odnesla s sebou všechny chleba z domu...*

A záležitost Mme de Rambaud! Hle, celá báseň ošklivosti! Třeba čísti to ve zprávách p. Morela de Saint-Didier, poslaného Ludvíkem XVII. k jeho sestře a jenž, vypravuje sám svoje dvoje vyslanectví, napsal jakýsi druh veledíla ⁽¹⁾. Tato práce jest tak důležitá, že všechna ostatní díla o Ludvíku XVII. opsala ji skoro *dopodrobna*.

Mme de Rambaud byla dobrá stařenka, »připevněná« skoro před půl stoletím »ku kolébce vévody Normanského od jeho narození až do 10. srpna 1792.« Domnívala se, že jest mrtev až do 1833. V této době byl jí princ představen. Když ho poznala dle jistých nepochybných znamení, jí dobře známých, zdálo se jí jednoduchým obětovati drahému pánovi, opuštěnému a vyděděnému vše, co jí ještě na životě a síle zůstalo.

1) Poslední Syn Ludvíka XVI, 1836

Její *bezúspěšná* zakročení u vévodkyně Angoulêmeské, jež ji dala potupiti svými pacholky, stala se pověstnými Jules Favrem k věčné hanbě této bídnice. Avšak zatvrzelost, krutost, sprostáctví, nadpřirozené *špindírství* této královské dcery, byly nutny, by byla zjevena hanebnost, nezmírněná Erbem, tak bez slitování zprzněným, a zároveň by jednoho dne v budoucnosti sami uličníci propukli v rozhořčení, a by nejzablácenější kurva hříšných měst nechtěla býti zamatena s touto Výsostí!

První zakročení Mme de Rambaud a některých jiných osob ku konci r. 1833. měly ostatně kouzelný účinek.

V listopadu kníže dostal skříňku se zavařeným ovocem, o němž rozbořem dokázáno, že bylo otráveno. Když pokus se nezdařil účinně, takési přecituchý nebo instinktivního dovtípení, jímž upozorněn byl příjemce daru na nebezpečí smrti, tu padl 28. ledna 1834. na náměstí v Tuileirích zv. Carrousel, o 8mi hodinách večer, zasažen jsa šesti ranami dýky.

Opět ušel, zachráněn jsa medaillí Svaté Panny, zavěšenou na růženci, jíž »jakoby

byla odvrácena rána, jež by byla pro něho osudnou bývala«.

Tato poslední věta jest od dobrého sluhy Milostpanina, vikomta Sosthèna de la Rochefoucaulda, tím méně *podezřelého*, že dle svého celkového chování a vražedné dvojmyslnosti některých ze svých výrazů představuje se zrakům našim, jak rozdává zlato banditům, — přece nikoliv plýtvavě a mrhavě, protože není zrovna z čeho, nemá nic ušetřeno; vždyť musela mu to paní říci a vražda, třeba bratrova, není takovým dílem, na něž se musí vypraviti s přehoušlemi penězi.

Ah! vím dobře, jaká jest odpověď na proslulé *cui prodest*. Tato odpověď, již jedině knížata používají a všední, kdyby se tak mohlo říci o ní, naskytla se, ostatně velmi nejistě, u Jindřicha II., *nepřikazujícího* vraždu svatého Tomáše. Avšak kam se poděl vikomt, že dle starého zvyku nevyklízí žumpy, by opatřil aureolou podobnou nevinností!

16. listopadu 1838., po odmítnutí ohromných sum, prostřednictvím vlády Ludvíka Filipa nabízených, jen aby se vzdal trůnu Francie, nový pokus v Londýně. Nápadník

tentokráte byl poctěn mnoha kulemi z bambitky, jež ho krutě zraňují, avšak nezabíjejí lépe než nůž.

Milostpaní rozhodně byla špatně obsluhována. Z úradku božského ubohý člověk ten měl ještě sedm let žíti a o ty nemohla ho oloupiti nižádná rodinná péče. Jakmile tato lhůta pominula, již se ho nechybili. Avšak jak to bylo pozdě! a jak málo času zbylo Marii Teresii k osvětlení.

Jest směšno dnes tvrditi, že ohavnice ta mohla býti v nejistotě o jeho totožnosti. Byla by samojediná. Nikdo v jeho okolí nemohl nevědět o uniknutí, jež znali aspoň všichni státníci v Evropě, od Konventu až k Ludvíku Filipovi a mnozí mezi jeho obdivovateli nejuctivějšími neb jeho *důvěrníky* nejintimnějšími byli přesvědčeni o identitě domnělého Naundorffa s domnělým nebožtíkem.

By se nemluvilo než o uniknutí, bylo ohlášeno celému světu. Jest zaznamenáno v aktech Konventu usnešení, jímž se nařizuje *pronásledovati na všech cestách Francie syna*

Kapetova, a máme přehojné důkazy o provádění tohoto nařízení (1).

Kdo uvěří, že vévodkyně Angoulêmeuská mohla nevědět nebo nedbati provolání generálů, hraběte de Puisaye a Charetta, již dokazují jasně, praví Otto Friedrichs, první, že Ludvík XVII. byl na živu 30. června 1795., totiž dvacet a dva dni po domnělém úmrtí, druhý, že byl živ až ku konci téhož roku? (2)

~~~~~  
1) „Solard vypravuje, že v měsících, jež následovaly na úmrtí v Templu, policie bezpečnostní vyšetřovala všechny dítky, vyhlízející na deset let, jež se potkávaly na cestách, a že se požadovalo na jejich průvodcích papírů, prokazujících jejich totožnost. Dodává, že, jestli se objevilo v jejich chování cosi nepřirozeného, byly zadržovány, až se policie co nejpodrobněji zpravila. Mezi těmito zajatci třeba připomenouti jistého mladíka, jenž byl podezříván jakožto Ludvík XVII.; to se událo dne 10. září 1800. Markýzka de Tourzel se zajímala o to do té míry, že si dala vydati opis vězeňského protokolu, jenž byl nadepsán: *Zatýkač Ludvíka Karla Francouzského*. Není-li zajímavé uvést tuto snahu Mme de Tourzel r. 1800., a porovnáme-li ji s tím, co napsala do svých *Pamětí*, nesluší se ptáti, zda-li titul vévodkyně, jež jí udělil Ludvík XVIII. o šestnáct let později, nepřispěl značně k přetvoření její víry?“ (HENRI PROVINS, *Poslední Král*.)

1) „Provolání de Puisaye datuje se ze dne 30.

Pozůstavuji ostatní důkazy, jež jsou nekonečny, oběma znamenitým historkům, o nichž již jsem se zmínil, a omezují se sám na to, bych ukázal, že pověstná *bajka* o uniknutí jest konec konců jedním z historických FAKTŮ, a to nejzřejmějších, nejdokonalejších, nejdotvrzenějších, nejhroznější a nejnepopěrnější dokumentovaných.

~~~~~  
června 1705. Práví se v něm:

„Proč tento zajímavý a vznešený výhonek tolika králů, syn onoho nešťastného mocnáře, jenž, domnívaje se, že svěruje se lásce svého lidu, vrhl se sám do náruče svých vražedníků, není prohlášen králem, uveden na trůn svých předků? ...“

„Nuže, 30. června de Puisaye dozvěděl se jistotně o smrti Daufinově. Poněvadž o něm hovoří jako o živém, to proto, že pro něho tato předstíraná smrt byla politickým manévrem.“

„Když vojsko krajiny Vendée-ské ku konci r. 1795. vlivem náhončích Direktoria hotovilo se složití zbraně, generál de Charrette obrátil se k němu těmito slovy:

„...Jděte tedy, zbabělí a zrádní vojíní, jděte, zběhové, prchající z pŭtky tak krásné, již zneuctíváte! Přenechejte vrtochům a rozmarům osudu a kolísavé nestálosti tohoto královského sirotka, k jehož hájení jste se přísahou zavázali. Nebo ještě lépe, přiveďte zajatce do svého středu a vydejte

Nepraví Daufinové, vzbuzení a podnikání hanebnou policií a tak ošklivě, protivně namítání proti *pravému*, mohli by býti jinak možni? Úmrtní list řádně by je byl ihned sploštil.

Marie Terezie byla by tedy jedinou v Evropě, jež by ničeho neviděla, ničeho neslyšela, ničeho nečetla, ničeho nevěděla, když určitě bylo nemožno obejít se bez ní při hrozných úskocích a piklech v uchvácení trůnu, při lži, pomluvě, loupení a bratrovraždě. •

„ ho pak vrahům jeho otce... staňte se jich hodni,
„ davše padnouti k jich nohám hlavě nevinného vašeho
„ krále.

„ Nikterak bych se nedivil, kdyby v málo dnech
„ příliš nešťastný syn nešťastného krále Ludvíka XVI.
„ byl vyrván proti mé vůli ze svého útočiště a vydán
„ svým pronásledovatelům.

„ Ubohé dítě? jaký osud tě očekává!... Sotva
„ jsi se vyhnul sveřeposti svých katanů, máš se hned
„ státí obětí zrady svých obhajců... Nu což! upadl
„ bys v moc tyranů!... Nikoli! nikoli! pokud dech
„ bude oživovati hrud' mou, tvůj život jest zajištěn;
„ pokud se budu těšiti ze svobody, i tvoje svoboda
„ bude zajištěna..“ O. FRIEDRICHS. Politický zločin,

Její *Paměti*, psané, jak se píše u knížat, a jež dovede čísti jen několik starých panen nebo svíčkových báb, jakoby měly hlavně na zřeteli *zapečetění rakve jejího bratra*, jak jest řečeno v předmluvě nejnovějšího vydání, snaha, již odvažuju se označiti věcí ďábelskou.

Toto ubohé žvatlání záštiplné ženy bylo vydáno poprvníkrát r. 1817., přehlédnuté a pečlivě nakadeřené, tuším, tlustým strýcem. Nemá tedy žádné ceny historické a vyjevuje pouze odstrašující suchopárnost autorčinu. Avšak kterak možno vyjádřiti, do jaké míry to ukazuje?

Madame *osvědčuje* smrt svého bratra v Templu, jak se samo sebou rozumí, protože nudná brožurka nemá jiného předmětu ⁽¹⁾.

¹⁾ „Daufina dosvědčuje v titulu i na konci svého vypravování, že její bratr zemřel 9. června 1795. Nuže, každý ví, že úřední datum domnělé smrti Ludvíka XVII. připadá na 8. června. Myslíme, že tento obzvláštní omyl — omyl, jenž nemůže býti připsán na vrub tištěře, protože totéž tvrzení nalézá se ve všech tištěných vydáních a ve dvou přepracováních v rukopisu autorčině

Byla od něho odloučena as dvě léta a *neviděla těla*. Na tom nezáleží, její slovo jakožto dcery královské má nám stačiti.

A hle, třicet šest let nato, stále věrná neproměnlivým příkazům téže politiky zatracencův a pořád tak hloupá, jak jen kněžna jest oprávněna býti, dává p. Morelu de Saint-Didierovi tuto zázračnou odpověď:

— »Myslím, že můj bratr zemřel, mohla bych i dodati, že zemřel takřka před mýma očima; aspoň dítko, jež obývalo pod mou světnicí v Templu, a o němž jsem věděla, že jest mým bratrem, tam zemřelo... leda že by bylo místo něho podstrčeno jiné dítko, o čemž nevím«.

Čtouce listy Ludvíka XVII. jeho sestře, ptáme se, kterak byla tato bytost založena. Neznám nic dojemnějšího, nic srdcelomněj-

~~~~~  
— dokazuje, na kolik svědectví Marie Teresie nedostává se věrohodnosti a následkem toho autority, jakmile se chce z toho souditi, že Ludvík XVII. jest zcela do opravdy mrtev v Templu.“ OTTO FRIEDRICHS. Bulletin de la Société d' Etudes sur la Question Louis XVII. Nr. 1.

šího nad tyto ubohé listy, jež neobdržely nikdy jiné odpovědi než potupu policistů, věznění a vraždu.

Nejista jsouc, zda uniknul neb zemřel, měla již z povinnosti jakož i z potřeby svého srdce přijati a na vlas prohlédnouti všechny, kdož zvolali: Jsem Daufin! byť by byli sebečetnější. Avšak ona věděla, že její bratr nezemřel v Templu a věděla, že muž, jenž ji snažně prosil, byl její bratr (1).

Věděla též, že mnozí životem zaplatili svou oddanost k tomuto psanci. Věděla konečně a zvláště, že její bratranec vévoda de Berry, nejlepší z posledních Bourbonů, byl dýkou probodnut za trest, že chtěl vrátiti korunu pravému králi Francouzskému.

Nuže, její bratr žádal úpěnlivě, — a s jakým přízvukem! — o krátké slyšení, jist jsa, že bude poznán svou sestrou po deseti minutách pospolného obcování.

»Běda! Bála se těchto minut, jichž tolik se dovolával, poněvadž věděla bezpochyby,

---

1) Sama se mnohdykrátě k tomu přiznala. Bulletin de la Société d'études sur la question Louis XVII, Nr. 1, str. 10.

že by dovolily tomuto nešťastníkovi připomenouti jí tu neb onu podrobnost ze sladké dětské důvěrnosti, ten neb onen případ, to neb ono znamení jen jim známé a jímž by vytryskly před jejíma očima taková světla, jichž lesku by se nemohla vyhnouti; obávala se jich, protože nevěděla, že člověk poznáný Mme de Rambaud byl jistě jejím bratrem; utíkala jim, protože se bála, že ucítí ve své hrudi příliš zrychlený a příliš silný tlukot, když by spatřila společníka svých mladých let« (1).

Čeho ještě třeba? Srdce překypuje smutkem a hnusem. Když Ludvík XVII. byl načisto správně obsloužen, tam dole, v Holandsku, a když skončil proklínaje svou hanebnou sestru, nezbyvalo již Marii Teresii, než aby se sama připravila na svatý konec provozováním všech ctností.

Vydala v téže době rozkazy, by zase její synovci a netěře byli povražděni? Neví se. Všechno možné zlé jim bylo učiněno, avšak konečně přežili.

---

1) HENRI PROVINS. Poslední král.

Všechno nasvědčuje tomu, že Kain zabil svého bratra v několika minutách. Tato vévodkyně potřebovala třicet let k zabití svého bratra. Děláme, co můžeme. Jest pravda, že Kain jest obviněn pouze, že zabil tělo. Toť méně nesnadno a méně dlouhé bezpochyby, než duši zabiti.

6. února 1837. princ psal do Londýna své dceři, pí. Amelii:

»... Navrhuje se vám, písčš mi, že vás zavedou do Karlových Varů, byste se pokusili pohnouti srdce vévodkyně z Angoulêmu. Sám jindy jsem se domníval, že jest to věcí snadnou. Tvoje dobrá matka může to dosvědčiti, kolikrát jsem plakal pro tuto sestru, aniž bych jí řekl, kdo byla; nabádala mne, bych ji pozval k nám, domnívajíc se, že jest nešťastna, vždyť, pravila mi, tolik živobytí pro ni vyděláme. Tehdy jsem, drahá Amelie, osušil slzy své: dobrota srdce tvé matky dovolila mi pro okamžik zapomenouti na tu, s níž jsem byl zavřen ve věži Templu, v době, v níž i ona měla srdce dobré. Dnes již není taková; dnes nic by ji již nedovedlo obměkčiti: následovně cesta za ní byla by neprospěšnou a nebezpečnou; stálo by mne

to peníze, jichž se může lépe použiti nežli utracením k vůli ženě bez srdce, ba bez duše, neboť Mme vévodkyně z Angoulêmu jest již jako mrtva svým vlastním odsouzením. Řekla, že kdyby její bratr žil, byla by obludou. Nuže, její bratr žije; a bude brzy dokázáno před tváří světa, že toto slovo obluda, jehož pí. vévodkyně z Angoulêmu používá hypotheticky, věrně vystihuje to, čím jest ve skutečnosti. Hledal jsem svou sestru ve všech zemích, jen z lásky svého srdce, nenalezl jsem než ženu pokryteckou a líčící svatost a jež dle svých bezbožných skutků ke mně nezdála by se mi pravou dcerou Marie-Antoinetty, mé matky a královny Francie, kdybych neměl o tom jistotu. Doneslo se mi jako jistá věc, že se chlubila před velmi velkým počtem Francouzů, že dovedla pádnými důvody vyvrátiti mé nároky, a že její bratr dokonale zemřel ve věži v Templu. Vnucuje to ošklivě, neboť syn Ludvíka XVI., pravý zákonný král Francie, toť já, tvůj otec, jenž ti píše tento list.

»Každý ho uzná; a Mme vévodkyně z Angoulêmu, i ona bude uznána za to, čím jest. Bůh dej, by ku své cti mohla osprave-

dliti své chování. Ty nazýváš tuto tetu ve svém listě Mme la Daufine; od nynějška zakazuju ti dávat jí tento titul, protože jí nepřísluší. Poněvadž ty slepé střepy, jakými jsou Ludvík XVIII. a Karel X., nechtějí ničemu rozuměti, musím konečně jim ukázati, že já jsem hlava rodiny a nikoliv manžel pí. vévodkyně z Angoulêmu. Nařizuji ti, moje milá Amelie, bys přijmula osobu, o níž mi hovoříš. Dej jí čísti tento list a řekni jí, že může opis jeho poslati Milostpaní, jestli chce, a oznámiti jí, že bytost schopná zavraždit morálně šest nevinných dítek s jejich otcem a jich matkou, nijak se srdce mého netkne.

»KAREL-LUDVÍK, vévoda Normandský« (1).

---

1) Vyňato se zajímavé monografie: Bratr vévodkyně z Angoulêmu od Jindřicha Desportes-a, kde tento list jest uveden se zlepšeným stylem a zvláště s opravami pravopisnými. Přesný text byl uveřejněn po prvníkrátě úplně r. 1899. Otto Friedrichsem, jenž podává snímek poslední stránky. (Otázka Ludvíka XVII., str. 153.

# X

## SLUHOVÉ

Inimici hominis domesticus ejus.

Svatý Matouš X, 36.

Omnes enim domestici ejus vestiti sunt duplicibus.

Přísluví XXXI, 21.

**J**akým tajemstvím jest Služebnost!

»Pýcha není hrdá«, napsal jsem jednoho dne v příležitosti špatného kněze, »právě tím se rozeznává podstatně od pokory«. Hrozná zběsilost v cíděni bot a obstarávání příkazů jest neomylným případem osobností příliš pyšných, než aby popřály sluchu Příkazům Páně. Čím jsou pyšnější, tím více drhnou a kartáčují. Toť zákon všech zákonů.

Jest jisto, že potřeba sloužiti jest věci nejlidštější. Když nesloužíme jednomu pánu, sloužíme jinému, praví Evangelium. Avšak jest třeba pána, a to naprosto, totiž někoho, jenž by měl právo všechno chtíti, všeho si žádati, všechno vzíti. »Kdo není se mnou, proti mně jest«, pravil Pán pánů. Není možno mluviti božštěji. Kdo odpírá býti služebníkem Toho, »jehož jho jest příjemné a břímě lehké«, jest potřebí veškerou nutností, by byl s někým jiným, jenž nechce nikoho než sluhy. *Nemo potest duobus dominis servire.*

Služebnost v podstatě záleží v sloužení sobě samému tím, že slouží se jinému, a čím více kdo to ví, tím více jest sluhou. Tedy nechť jsi pacholkem nebo vévodou, stává se to na téže čárce jako na třech krocích, rozdíl se nedá oceniti.

Paskal, celý ten Paskal zdá se prostřední ne-li komický, se svým rozeznáváním »velikosti zjednané« a velikosti vrozené v témže individuu, a svým podobným rozeznáváním »důstojnosti vrozené od důstojnosti zjednané«, jimž nedovoluje, by se míchaly. Třeba věriti, že tento jansenista, tehdy již zbavený theologie, byl dosti malým metafysikem, by nevěděl o jednotě člověka.

Když rozumný živočich padá na čtyři tlapy, nepadá na ně pouze se svou osobní duší, avšak s veškerou svou převahou šlechtictví nebo chrapounství. Všechno krasořečnění a všechna literární sofismata na tom ničeho nezmění.

Paskal chce, by v určitém okamžiku, když se líže prach nebo boty, nastalo na jazyku lízala rozdělení ve dvě »důstojnosti«,

analogické rozloučení smíchaných vín na jazyku ochutnavačově. Sluhové nevidí tak daleko. Slouží nízce, protože jsou nízcí a slouží skoro vždy, nenávidějíce, protože jsou dobrovolnými nebo nedobrovolnými žáky demonů. A v tom jest vše, přesně vše.

Byla by schopna taková vévodkyně z Damas-u, vikomtesska z Agoult-u, vikomt Sosthenes, markýz de Vibraye nebo ať kterákoliv osoba z čeládky Marie Terezie pojati jen myšlénku, že Milostpaní, dcera tolika králův a sama k trůnu vyznačená, mohla míti smýšlení malé měštky nebo nějaké posluhovačky? Bůh sám »by toho tolik nežádal« na těchto mizerných intelligencích.

Ví se to ostatně, a naložilo se s touto spřeží zcela spravedlivě, jak toho zasluhovala. Lidé, kteří se dovolávali mnoha století cti a jichž předkové byli studnicemi krve na bojištích Francie, neb podél cest k Svatému Hrobu; muži i ženy, vyrvané takřka z guillotiny, z fusillady nebo z utopení, by zachovali v sobě neskonalé vzácné výhonky rytířstva a právamilovnosti; celá tato šlechtická společnost přijímala po třicet nebo čtyřicet let příkazy, o nichž věděla, jak jsou hanebné a

prováděla je uctivě, bez odporování, bez rep-  
tání. Celý tento výkvět, jenž vypučel a rozvil  
se z nejvznešenější křesťanské aristokracie;  
LHAL, a to každodenně mlčením nebo slo-  
vem, jsa si toho vědom, že lže, — věda, že  
jest vznešená oběť, nevýslovně hodná úcty  
a soustrasti, — a propůjčila se s náramnou  
úslužností nejzločinnějším pletkám, by skryla  
světu nahotu bratrovraždy.

Všeobecná pověst o *svatosti* vévodkyně  
Angoulémské vzrostla právě z toho, co muselo  
zostuditi a zhanobiti její památku. »Jest to  
hrozné neštěstí — psal r. 1835. jistý žurnalista,  
poctěný nějaký čas důvěrností knížete a jenž  
se k němu přiblížil pouze proto, aby ho ohavně  
zradil — *skoro bezbožností* se dopouští, kdo  
podezřívá Madame Daufinu«. Zapoměli po-  
šlechtiti tohoto umývače špinavých střízků.  
Nevděk králů jest velmi dobře znám <sup>(1)</sup>.

---

1) Bohu chvála! Klamal jsem se, byl jsem ne-  
spravedlivý ku králům. Zdá se, že tento lokaj, jménem  
de Thomas, — nebo jeho syn, nevím již příliš dobře,  
— nese dnes jméno hraběte z Agioux!!!??? HENRI  
DESORTES, Bratr vévodkyně z Angoulême u.  
Paříž, 1888.

Ostatní, pacholci to s pyšnými chocholy na přilbách, jichž *čest* byla přirozeně oděna ctí oné Poběhlice, přenesli, ja kse slušelo, tyto dva vzácné předměty na své dědice, kteří jako poklad střežili je v rozpadlých zbytcích aristokratické zchátralosti.

Nicméně potřeba nízce sloužiti jest tak tajemna a tak silna, že nepřestala ani dnes, po třech pokoleních, a že stále můžeme čekat, jak vystoupí nešťastný nějaký lázeňský pacholík, jako ku příkladu Chantelauze nebo Veuillotek nebo i p. Anatole France, akademik s kostmi chřestivými a souchotinářským chrapotem <sup>(1)</sup>, ani jsou stále pohotově k oživení starých zkřehlých lží.

Vím, že tato havěť není nebezpečna, avšak smradlavost jejich dovede děsně život zhnusiti; a pak, vždyť to konečně pobuřuje, když se nemůže proniknouti tajemství hanebnosti, jež nemá již býti, jak se domnívám, nikým zaplácena, a jež přece se provádí s umíněností zuřivců po patnáct nebo dvacet pět let, s pohrdnutím všech svědectví a textů, v opovržení rozumu, pravdy, spravedlnosti, prvopočáteční slušnosti, sebe nepřekonatel-

~~~~~  
1) Viz D o d a t e k .

nější námítky, sebe vítěznějšího vyvrácení;
zvláště pak v pohrdnutí *uměním psáti*; —
výlučně *k vůli CTI!*

XI

HALLALI POSLEDNÍHO KRÁLE

... amariorem morte
mulierem quae laqueus
venatorum est..

Kazatel, VII, 27.

Když Ludvík XVII. přišel r. 1832. do Francie, nalezl zde zvláště tuto luzu. Srdce jeho národa nezatlouklo. Žádné tušení, žádný pud nikoho nezpravil o vjezdu syna Jindřicha VI. do Paříže, a div hladem nezemřel v městě, jež jeho předkové vystavěli s nádherou, by se stalo jednou hlavním městem Ježíše Krista, až bude třeba vrátiti mu jeho království, v němž byli pouze *náměstky*.

Vypravoval o svém toulání více než bolestně v prvních týdnech: »nemaje ani haléře v kapse, ani jedné duše, k níž by promluvil, ni stodoly, kam by se uchýlil, viděl se nucen strávit tři noci pod širým nebem, z nichž poslední v ohradě hřbitova Père-Lachaise-ského«.

Samo jeho vypravování pláče nuzotou, jež zvyšuje soustrast a ukazuje srdcelomnější tuto bídu člověka, jehož vše má poslouchati.

»Kterak jsem měl utišiti úzkosti svého hladu v době těchto palčivých zkoušek? Celý

svět by mi nechtěl uvěřit, kdybych vypravoval, že několik zelených plodů bylo potravou syna Ludvíka XVI. Ku konci téhož měsíce vyšel jsem z vnitřního obvodu Paříže a obrátil jsem se podruhé, bych vyhledal si k nočnímu odpočinku místo v stínu smrti na dně jámy, již mi moji nepřátelé nemohli upírati, protože mne oděli za živa do rubáše. Začínalo pršet a mnohé bouře spojovaly se nad městem. Vracel jsem se touž cestou v naději, že budu tolik šťasten a budu moci si zaopatřiti přístřeší aspoň pro tuto noc. Pro prudkost bouře a ručejší vody, jež padaly s oblaků, ulice byly opuštěny; nenašel jsem nikoho, komu bych se byl mohl odporučiti a vyzvěděti, kde bych našel hospodu za nízkou cenu, jež by mne dobrotivě přijala. Tak v lijavci, jenž nenechal ni jediné části mého oděvu suché na mém těle, stala se moje úzkost zoufalou; když najednou malý hoch se ke mně přiblížil, ujal mne za ruku a pravil mi: — Pane, hledáte hospodu; pojdte se mnou, hodlám vám ukázati, čeho potřebujete. Toto děťátko, jež jakoby s deštěm spadlo s oblaků, přivedlo mne na Ménilmontant n° 17., ku dveřím špatné krčmy, velmi

špinavé, najmuté asi padesátiletou ženou jménem Jeannot, již vypomáhala její neteř nebo dcera. již bych hádal více než patnáct let. Můj tajemný průvodce toď mne opustil řkami: Zde jest vaše útočiště; neboť jsem se obrátil ihned po něm, bych se ho zeptal, zda-li se neklame, a nespátril jsem ho již. — Mohu zde přenocovati? ptal jsem se vstupuje. — Ano, pane, odpověděla mi majitelka, máte lože přistrojeno . . .» *Úvodní část k nauce nebeské.*

Našel několik starých služebníků své rodiny, vyhledav je, krok to, jenž byl by vrcholem neopatrnosti u podvodníka, za jakého jej sluhové považovali. Tyto velikodušné bytosti, jež byly pravým opakem sluhů a následovně zbavení moci politické, pomohli mu. Mohl konečně zaujati postavení naproti hnusné sestře a starému usurpatoru Karlu X., v té době jenž měl právě skončiti svůj dlouhý život, plný zbaběloství a hanby.

Mimochodem řečeno, aby se vlasy ježily jako v Jobovi, pomyslíme-li, že tento neřád Bourbonů musel nutně býti spoluvinníkem Ludvíka XVIII. a vévody de Cazes v ukrutné události 13. února 1820, nebo

aspoň že se zachoval netečně, ba že rád hleděl k zavraždění syna, jenž se stal nepohodlným ⁽¹⁾.

Ubohý Ludvík XVII. nebyl s to, by něco zmohl. Ačkoliv ohavná rodina z Francie vyhnána, zůstala přece mocnou. Měla důchody knížecí, sice kradené, jak bylo výše řečeno, a nekonečné družstvo k ochraně. Prostřednictvím policií Evropských její zakrvavená ruka všude dosahovala, a soudní dvůr, na první slovíčko dostavivší se z Prahy,

(1) Jest dokázáno, že vévoda de Berry napsal do Pruska domnělému Naundorffovi: „Dosáhnete opět koruny, nebo ztratím život“. Měl skutečně odvahu vyzvati Ludvíka XVIII., by vrátil korunu synu Ludvíka XVI. Druhého dne jakýsi nemotora pozdravil ho dvěma ranami z pušky na náměstí Carrousel mezi půlnocí a jednou hodinou. Tři dni nato byl proboden dýkou.

„R. 1820. před zavražděním vévody de Berryho bylo požádáno shromáždění, by podporovalo tohoto výtečného knížete, jenž chtěl použití okamžiku a dáti poznati a provolati pravého králem. Vstoupil jsem do tohoto ušlechtilého spiknutí s mnohými jinými plukovníky, již měli podporovati toto hnutí. Zavražděním knížete vše bylo přerváno“ (Svědectví hraběte du Vallès) Bulletin de la Société d'études sur la question Louis XVII, str. 213.

zmizel v jejích spodničkách. Obzvláště byla u všech nositelů královských obojků taková solidarita v téže hanebnosti, že hnusný Ludvík Filip stav se váženým, neodmítal jejich služeb. Hrabě de Rochow, ministr vnitra v Berlíně pravil r. 1836. Xavierovi Laprade-ovi: »Ostatně pane, nechtěl bych tvrditi, že Naundorf není Daufinem Francie; avšak řeknu vám svou myšlénku úplnou: *nemůže jím býti uznán, protože JEHO UZNÁNÍ BYLO BY NEČESTNO PRO VŠECHNA EVROPSKÁ MOCNÁŘSTVÍ*«.

Ludvík XVII., unaven jsa bezúspěšným doprošováním se sestry své, rozhodl se, že předvolá soudní dvůr Pražský před občanský Tribunál Seineský. Avšak ta svatá, zpravená zavčas o tomto rozhodnutí, učinila ihned věc velmi jednoduchou, zažádavši o pomoc vládu Ludvíka Filipa prostřednictvím vlády rakouské, by proces nikdy nedostal se k projednání, i bylo odpověděno, že *byla učiněna k tomu konci opatření*.

Tak byl ubožák rozdrcen. Dva dny po tomto zahájeném jednání přepadli jeho obydlí, zabavili všechny jeho listiny, jež mu nikdy vráceny nebyly a bezpochyby poslali

ho hezky k Pražskému soudnímu dvoru. Konečně po dvaceti šesti dnech protizákonné vazby, nedbajíce protestů jeho ani jeho obhajců, vypudili ho z království. Bylo to něco, když odzbrojili a snad v zoufalství přivedli protivníka, jemuž hlavu sraziti se nepodařilo ⁽¹⁾.

~~~~~  
(1) „... Bylo by velmi důležité, milý Bloy, a velmi rozhodné, až budete jmenovati Ludvíka Filipa, zhanobiti vynález pruskožidovského původu Naundorfova dle padělaných listin, o čemž jsem podal nezvratné důkazy, přísně doložené (Sluhové Ludvíka Filipa, odhalení podvodníci tajemnými Archivy Berlínskými. — Otázka Ludvíka XVII. p. 88.). Tu najdete skvělou příležitost k vyslovení svých citův o této nestvůrnosti orleanistické. Toť jeden z nejdůležitějších bodův a nejnezvratněji dokázaných míst z historie Ludvíka XVII. Ani nelze dosti uveřejniti tuto hanebnost. Není-li tato úředně padělaná listina, by se nápadníkovi zjednal lživý původ, nejcharakterističtější morální vraždou? A naléhám na to, neboť není zde co překrucovati, oč se hádati, protože máme před sebou fakt nepopěrný. Když se nezdařila vražda fyzická, pokusili se o vraždu morální a to s větším úspěchem, protože dnes ještě hlupáci, nevědomci a sluhové (Petr Veuillot, Anatole France, atd., atd.) sedí na tomto falešném přivlastňování původu. Avšak vy dovedete to říci vše lépe než já, zde jen vám ukazuju terrain, na němž může vaše rozbořčení propuknouti a

Bylo to něco, opravdu. Ba bylo to mnoho, a přece, nebylo to nic. — Ano, pane, *vše to nic není*. Toť slovo obdivuhodné vévodkyně, již před tím řekly se věci nejohromnější důslednosti a důležitosti, jež však *nebyly* SMRTÍ jejího bratra. Jakoby jste byli nabídli košík fíků pardálovi, hladem rozzuřenému. Pokud by žila vévodkyně z Angoulému, neusnula by, knížata rovněž né, ani sluhové. Kterak by poklid navštívil tento dav, jenž těžil ze starého zločinu, a jenž nemohl doufati, že se z něho plně bude moci poradovati, až bude dokonán?

Bezpochyby zabiti byli všichni svědkové, kteří mohli příznivě svědčiti o Ludvíku XVII. Zabili jich aspoň tolik, kolik mohli. Aniž bychom mluvili o *schlazených* malé důležitosti, jsou zde osobnosti jako Hoche, Frotté, Pichegru, vévoda Enghienický, císařovna Josefina, vévoda de Berry. To dělá krásnou kalužinu krve. Mladý Jindřich V. mohl by se v ní učit plovat. Avšak opakujme, **VŠE TO NENÍ NIČÍM.**

~~~~~  
bezohledně nabíratí si a oddatí se zcela zřezání a strhání luzovité vlády Ludvíka-Filipa . . .

„OTTO FRIEDRICHS.“

Potom jest otázka, proč přerušiti tak krásný lov? Třeba tedy vše zastaviti, vše odvolati a zbaviti kořisti naše šlechtické psy, protože zvíře uteklo na cizí území? To tak! páni se umí zařídití vždy.

Ludvík XVII. byl tudíž vyštván do Anglie a tak nejapně prostrílen, že z toho sedm let měl slyšeti štěkot smečky a kruté fanfary lovců. Konečně padl a rád věřím, že bylo dosti dbáno mysliveckých tradic, by bylo možno Marii Terezii pronášeti o *stopě* dobré úsudky.

Jenže tento živočich pronásledovaný třicet let, padesát let, vyčerpaný, omámený všemi bolestmi, veškerou hrůzou, veškerým děsem, veškerou zběsilostí, tento tvor nevýslovně hodný politování, byl nicméně člověkem. Jeho smrt byla nejtragičtější všech smrtí a nevím, co by takovou tíží lehlo na srdce jako vypravování Gruau de la Barre-a, očitého svědka. Třeba si připamatovati, že tato agonie, jež nemohla býti vysvětlena než jedem, trvala šest dní a šest nocí a se prodloužila tajemně až do 10. srpna 1845., do

padesáté třetí výročnice posledního dne Monarchie.

Tohoto dne bylo synu Ludvíka XVI. dovoleno zemřítí.

» ... Sténavé zvuky neustávajícího šílení družily se k veškeré hořkosti myšlének, jež svíraly duši zneuznaného Krále. Obraz útrap a soužení celého jeho života, opět a opět procházející jeho duchem, zmítal jím v trapných, bolestných pocitech a jeho tvář, brázděná občas slzami, jež tekly po jeho vznešeném obličejí, jevila známky utrpení živě cítěného, úzkosti stále se obnovující vzpomínkou. Věty vyřazené a pronášené hlasem krátkým a zvučným, činily palčivým a bodavým veškeré hoře královské oběti. Úpěl sám nad sebou, nad krutým osudem, jaký mu jeho pronásledovatelé připravili, nad Francií, jejíž blížící se pohromy předvídal, nad svou chotí, nad svými dětmi, jež brzy, pravil, nebudou mít otce: »Odcházím k svému nebeskému Otci«, opakoval často hlasem pronikavým, »Ten bude mne korunovati... Ubohé děti! nemáte již jména; upadly jste do tmy zapo-

menutí... můj Bože! přijmi mne na milost... Od té doby, kdy stali hlavu mého otce, měli pro mne pouze skrytost, neznámost, tmu... « Pak, upjav zraky své na svou prvorozenou dceru, jejíž podobnost s její tetou upomínala ho na jeho hříšnou sestru, uviděl vévodkyni z Angoulêmu... » Toť ona, zvolal, s níž budu míti co dělati; s ní samojedinou: její vinou jest to... Lidé ti nikdy nepochopili, co vše dobrého chtěl jsem pro ně učiniti... Synu Eduarde, co to neštěstí valí se na Francii!... « Všechna tato slova, mnohdy vzlykotem doprovázená, byla pronášena hlasem srdcervoucím, energicky a majestátně... «

Díky Bohu, teď tomu konec, načisto konec! Avšak, ó Pane! jak byla dlouhá tato honba!

Milostpaní na to síly div nepromrhala a projevila duši tak bojovnou, že nemohla již dále, že sama div nepodléhla.

Některým ještě nestačí, praví se mi, že mluví bez ustání o svatosti této osoby. Ti zběsilí pacholci chtějí kromě toho, by její život byl dlouhým *mučednictvím*, zvláště, tak si myslím, od toho okamžiku, kdy její bratr počal jí psáti.

Ubohá milá žena! Mohla by bývala býti šťastna jako první příchozí buržoa; ba i na trůně, kdyby jí bylo dovoleno naň sednouti, domnívala by se, že jest v účtovacím přístěnku.

Vdaná prostřednictvím tučného strýce s pitomcem málo půvabným, avšak vhodným; přiměřeně zaopatřená miliony; zcela jistě zprvu přesvědčená o úmrtí svého bratra v Templu, avšak brzy naprosto ujištěná o jeho uniknutí a jeho totožnosti, musela si říci, že jen milosrdenství prokazuje, když hledí vpraviti do hlavy tohoto hochy, že, máje krámeček hodinářský a ochranu pruské vlády; máje ostatně chuti tatínkovy, měl býti spokojen se svým osudem, pokládati se za šťastna vedle své dobročyženy ze Špandavy, nechati svou sestru pokračovati v pokoji na cestách dokonalosti, a neplést se do kombinací rodiny, jež ho neměla zapotřebí...

Proč se muselo státi, by tento bratr, neschopný rozumného skutku a jenž »vězením, běda! zblbnul«, jal se s rozhořčeností tak málo bratrskou požadovati nazpět svého jména a svého dědictví? Stal se veřejným nepřitelem, metlou, a každý byl povinen pro-

následovati ho do krajností, skoliti ho bez milosrdenství.

Od Špandavy do Braniboru a od Braniboru ke Krossenu pořádala se nadhánka. Později ve Francii, pak v Anglii, potom v Hollandě. Všude, kam mohl nešťastník vkročit, našel nastřažené kruté tlamy, jež vyslala jeho sestra, laskavé to a zbožné vzpomínky od siroty sirotkovi.

Ano, dobře si představujeme, jakým *mučednictvím* trpěla každodenně líbezná duše Marie-Terezie, nucené, by ZACHRÁNILA POKLADNU, honiti štvanicí psů svého vlastního bratra, doprovázené celou Evropou, pádící po jejím boku a svými starými ústy sama hlaholící hallali, až jí z toho ňadra poskakovala!

XII

STÁTNÍ DŮVOD

Scelus tuum, & igno-
miniam tuam tu portasti.

Ezechiel, XVI, 58.

Bůh mne chraň abstrakcí! Státním Důvodem zde jest Ludvík XVIII. A tento Státní Důvod není krásný.

Tento tlustý podagrista plný sviňstva musel náramné hoře způsobiti neobyčejnou ošklivostí mládeži francouzské, jež ho viděla, viděvši před tím Napoleona.

Tento návrat emigrace byl ostatně vůbec vším, co možno představit si nejméně epickým, nejméně slavným, nejméně účinným k tomu, by se zplodila naděje. Ještě dnes, když čteme dějiny počátku století a když třeba přejíti od Napoleona k této hromadě masa, jež zaujala jeho místo, smutek nesmírný nás zaplavuje. Žasneme, že Francie, zvyklá po dvacet let na zázraky, na oslnění, na pláč extasí, mohla snést toto, mohla se spokojiti tímto krajním úpadkem.

Jest pravda, že v témže okamžiku rodilo se v ní, — jako podivuhodná květena ze záplavy krve — pokolení umělcův a bás-

níků, jaké málo kdy spatřila. Avšak jsme na konci století a tato útěcha již nepostačuje. Viděli jsme, jak krásná doba romantická se sesula v nicotu a viděli jsme, jak dále padala v to, co nemůže býti jmenováno ⁽¹⁾.

Viděli jsme snížení neslýchané, pokoření bezpříkladné velkého národa, a můžeme pochopiti tím lépe cit tak hořký, jež Francouzové z r. 1815. museli zakoušeti.

Nikoliv, opravdu, nebylo, čím tyto staré formy, tyto staré junácké zpěvy, tyto staré žerty, tyto ostatky bez zázraků, vyšlé z hrobek bez poutníků, ... nebylo, čím vše to laskavě přijati a přivítati! Bylo to příliš truchlivé a stalo se to příliš cizím. Jen si to rozvažte! v onom okamžiku byli velmi mladí lidé a měli dosud oči naplněny vznešenými vojíny Republiky a Císařství!...

Napadá mi však, zda-li jest možno, by to pochopili dnes ti, kteří nepřekročili ještě rok třicátý, kteří nepoznali jako jich otcové zbytky Velké Armády, s nimiž se setkávali ještě ve všech vesnicích před půl stoletím? Tito ubozí vyznamenanci *medaillemi Svaté*

1) Cloacam maximam, receptaculum omnium purgamentorum urbis (id est Zola)... dicebat Patavinus.

Heleny vypravovali každému přichozímu své skrovné příběhy, vždy obklopené neurčitou a kolossální Historií, a to bylo tak krásné, že tím hvězda vzcházela v srdci jinochů.

Nechť se dle toho posoudí city mládeže na počátku Restaurace. Nelze se obejít bez Krásy po dvacet let a šeredná ošklivost této zchátralé společnosti, následující po hrdinských převratech, propukla bezpochyby obludně. Vyjímaje potomstvo vychované v nenávisti všeho, co nebylo *viditelným* knížetem z Domu Bourbonů a tradicemi šlechtickými, nesmírný hnus zahrnul dítky vítězných dobytých světů.

Ludvík XVIII. zvláště byl odporný. Ostatní snad byli snesitelní. Tento nikoli. Nebylo možno, nebylo síly. Lidé trochu obeznalí v revolučních převratech věděli o veškeré prašivé účasti, jakou tento člověk přičinil se o snížení a zhanobení důstojnosti královské ve vznešených osobách svého bratra a své švagrové a o dábelských pletkách, jimiž konečně je dostal až na popraviště.

»Kaine! Kaine! jenž nás vydáváš a vraž-

díš!« Toto slovo Marie-Antoinetty bylo známo a muselo by se později státi nepřekonatelnou překážkou v uchvácení trůnu tímto lotrem, kdyby asi od sta let francouzská šlechta nebyla pomíšena semenem břídilů a špindírů.

R. 1789. Talleyrand pravil: »Pán jest svárlivý, vypínavý, pyšný, snad i zlý. Miluje jen sebe a vychloubá se jen svým domem, líčí přátelství, protože jest v modě býti citlivým a nutí se do laskavého rozhovoru. Chce se zmocniti koruny předně pro sebe, pak pro svou rodinu... *Jeho bratr mu stojí v cestě, jest možno, že se ho zbaví...* Má více paměti než zkušenosti a více sečtělosti než ducha. Jeho záliba v starých jest inu pomůckou, jak nasypati prachu do očí; čte Horace, když ho pozorují a sviňstva, když jest samotén«.

Dne 2. dubna 1816. slavný Martin de Gallardon byl představen Ludvíku XVIII. Mnohem později vypravuje o tomto setkání:

»Toto tajemství mám vám, říci: jste na místě, jež vám nepřísluší. Král přerušil mne řka: — Jak to! Kterak to! Můj bratr zemřel a jeho dítky rovněž, nejsem pak zákonným

dědicem trůnu? — A já jsem mu odpověděl: — Tomu pranic nerozumím, avšak vím dobře, že místo toto vám nepřísluší a jest to tak pravdivo, co vám povídám, jako jest pravdou, že jednoho dne, když jste byl na honbě s králem Ludvíkem XVI., svým bratrem, v lese Svatohubertském, a když král byl před vámi na dvanáct kroků, měl jste v úmyslu zabiti krále, bratra svého. Ludvík XVI. seděl na koni větším, než váš byl a právě jel kolem: zabránila vám v tom větev stromu, jež se sehnula takovým způsobem, že jste nemohl spáchatí tuto vraždu a váš bratr podjel, aniž mu větve téhož stromu vadily. Měl jste pušku na dvě rány, z nichž jedna byla pro vašeho bratra krále, a druhou byste byl vystřelil do vzduchu, byste tak vzbudil domněnku, že bylo i na vás střeleno, a byl byste obvinil někoho z jeho družiny. Král dohonil svou družinu a vám se záměr váš nezdařil; avšak choval jste tento úmysl dlouhá léta a nenaskytla se vám nikdy příznivá příležitost, byste jej uvedl ve skutek.

»A na toto vypravování král hluboce pohnut a podivem naplněn, pravil: O Bože můj! Bože můj! to jest velmi pravdivo; slibte

mi, že zachováte o všech těchto sděleních největší tajemství. A já jsem mu to slíbil. Potom jsem mu pravil: — Střezte se, dáti se pomazat na krále: neboť jestli se o to pokusíte, budete smrtí zasáhnout při obřadu pomazání. V tom okamžiku a až ku konci rozprávky král ustavičně plakal... »

Nižádná osobnost, pán ani pacholek, kteří příslušeli k starému dvoru, nemohl nevědět o kruté nenávisti, jakou tento hanebný chlap zanevřel na královnu, jež mu způsobila náramné hoře, když povila dědice králi Francouzskému; a o hrozném podezření, jež až jemu doneslo příčinu chřadnutí prvního daufina, náhle, v nejlepším zdraví.

Což při křtu Mme Royale neodvážil se vyjádřiti veřejně pochybnost o původu dítky? Darebák věděl, že se nemusí báti svého bratra. Toto ničemné kníže znalo tohoto ubožáckého krále.

Kdyby Ludvíka XVI. Bůh byl nepovolal a kdyby byl tento král schopen zastaviti Revoluci, byl by dal sraziti hlavu hraběti Proven-

ceskému a byl by se utábořil v Bourges nebo v Toursu, uprostřed svých vyděšených provincií a dal by svolati jako svrchovaný barbar šlechtu z celého království.

Vůdců k obžalobě z urážky veličenstva nebo velezrády nebylo by chybělo, kdyby se bylo chtělo jen trochu hledati, nijak než trochu v ohavné záležitosti markýze de Favras-ského.

Kdyby hrabě Provence-ský byl svázán v kozelec, s hlavou mezi nohami vhozen do krypty otcovrahů ve svém krásném věku třiceti let, byla by monarchie nejkřesťanštější pokračovala, rhetorika by se byla srazila na vražedných rtech žvastalů, žádná hrdinná luza by nedobyla žádné Bastilly; ty tam Třetí Stavy, žádný Konvent, žádná Hrůzovláda; Člověk byl by nadále zůstal jako před tím bez prohlášených Práv...

Avšak Bůh činí, jak sám chce, toť zcela jisto, a i tehdy sídlil ve své neprozkoumatelné Vůli, když zřícenina křesťanské říše byla opatřena tímto hanebným knížetem.

V Koblenci Pán snímá úplně škrabošku. Stává se rozhodně čirým rebelem. Oh! bez nebezpečí. Jeho péčí Ludvík XVI. zůstává

vězněm Revoluce a Ludvík-Stanislav-Xavier může sama sebe povýšiti za Vladaře Francie, za skoro-Krále.

Celá ta služebnická spřež vystěhovanců, čeládka lidožroutská následkem strachu a hnusnější než mrviště, hlučně mu jásá vstříc, plazíc se uprostřed nejkrvavější špíny. Nejhorlivější bezpochyby, jakož i nejmilejší a nejpríjemnější jest dle všeho onen ušlechtilý hrabě z Valory, jenž schválně zanedbal útěk do Varennes a choval se při této příležitosti jako Jidáš, od počátku až do konce. Který šlechtic ode dvora by se divil, že ho vidí r. 1814. zahrnutého hodnostmi Ludvíkem XVIII? Neboť milostpán není nevděčný, když zájmy mu to radí.

Jest známo, že Charlotte-Robespierreová dostala od něho pensi v upomínku na loyální služby, jež mu prokázal Maximilian.

Při každém kroku naší proslulé revoluce stávalo se, jakoby kouzlem, že cpali do otvoru guillotiny všechny muže státní nebo osvícené vřešťouny, jichž svědectví později mohla se státi tísnivá tajným pobuřovatelům, a na Robespiera přirozeně také došlo. Zdá se, že sestra tohoto *Nepodplatitelného* do-

vedla lépe hájiti svou kůži a že, když nebylo již možno sříznouti krk, bylo třeba zavřítí jí ústa pětifrankovými mincemi.

V této pensí, udílené Madoně Řezákové bylo pokračováno Karlem X. a ... vévodkyní Angoulêmeuskou: taková solidárnost panovala v této podivuhodné rodině! (1).

»Kaine! Kaine! jenž nás zrazuješ a vraždíš!« Ustavičně slyšíme týž křik ubohé královny a stále totéž jméno proklatcovo vyskytuje se v životě Ludvíka XVII.

Hrozilo by nám nebezpečí nudou a ošklivostí, kdybychom vypočítávali všechna spiknutí, všechny pletichy a pikle o smrt jež zaměstnávaly výlučně hraběte Provence-ského až do 21. ledna 1793. a od tohoto slavnostního dne až do jeho posledního vzdechu. Avšak v této druhé periodě pronásledovala se druhá kořist. By se jí dosáhlo, žádný zločin nezdál se přílišným. Jestli se již nezabíjelo, jářku jen proto ne, že to nebylo možno.

1) „Zbude-li vám pochyba o mé totožnosti, obraťte se na sestru ohavného, zlopopověstného Robespierrea. Nad ní nikdo lépe nebude moci vám vše objasniti. Špandava 25. září 1818“. List Ludvíka XVII. vévodovi z Berry, by byl odevzdán vévodkyni Angoulêmeuské.

Před čím mohl couvati člověk, jenž měl na svědomí smrt svého bratra a jenž nezdráhal se dáti zavraždit po tolika jiných svého vlastního synovce, vévodu z Berry, by pak naplnil svou zahnívající zadnicí trůn Francie na více než na čtyři bídné roky?

Přistupme k velkému dramatu.

Napoleon litoval na ostrově Svaté Heleny, že nevymazal Prusko z mapy Evropy, když mu to bylo snadno učiniti. Proč toho neučinil?

Sentimentální historie, vnuknutá samým Napoleonem, vypravuje, že strašný vítěz dal se odzbrojiti práchnivějícími kostmi velikého Bedřicha. Jiný výklad méně pitomý, avšak nekonečně méně čestný pro Prusko, chce tomu, že byl zkrocen krásnou královnou Louisou, jež si ho uvázala na svůj podvazek a vodila jako přemoženého Draka. Tato poslední hypothesis, jak jen možno zneuctívající blátivou pruskou monarchii neuspokojuje mne úplně. Přiznávám se, že si nepředstavuju příliš dobře Muže od Lobavy a Dunaje v hněvu, an lehce se svalí jako student na kolena k

vyznání lásky a dá království za jedno polaskání.

Na neštěstí jest to teprve rok 1807. Tři léta později Ludvík XVII. byl by usazen v Prusku, vykázán k nucenému pobytu ve Špandavě, se svou hodinářskou koncessí. Tajemná přítomnost tohoto RUKOJMĚ vše by vysvětlila.

Avšak neblahé kníže není ještě v drápech černého Orla a on sám neví dle všeho, kde jest. Někteří to ví přece, Fouché ku příkladu, a Fouché jest jedním z těch mužů, s nimiž se lze vždy dorozuměti.

Možná, že *záležitost* ta byla již nakousnuta, ba popohnána velmi daleko, avšak že nepředvídané smlouvání ministra císařské policie bylo opozdilo závěrek a že tedy pruská hvězda, za východ svůj díky povinná jen jakési náhodnosti, velmi kolísala a ocitla se u velikém nebezpečí. Jest tu neobyčejně temný bod historie.

Nepochybně jest, že *zkrotili* Napoleona r. 1807. právě tím, že snad měli v rukách ono strašidlo Krále Velekřesťanského, jehož nebylo možno poraziti v bitvě sešikované a

jenž jedině jej ohrožoval a byl schopen jím pohnouti.

Také když neštěstí přikvačilo a když císařský orel počal se teteliti mrazem ah! jak hbitě se Prusko vzpřímilo proti kolosovi, jenž je tak hrubě sešlapal a jenž v šlechetnosti nebo hlouposti je ušetřil, aniž by se vědělo proč! Vyzbrojilo tehdy proti němu, skrývajíc v sobě protivníka nahánějícího strach, jenž se mu musel jeviti málo rozdílným od hromu.

Nadpřirozený půvab Monarchie Lilií nebyl jako dnes síly vyhaslé, vybledlé, vyssáté. Byl naopak ještě zcela živoucí a všemohoucí, — přes zapomenutí a makavé temnoty, do nichž její majitelé sestoupili, a to nebylo nejmenším talismanem Napoleona, že vnucoval myšlénku, jakoby tato moc čtrnácti století byla zajata v záhybech jeho císařského pláště. Nejsmrtejnější ranou, již mohl utrpěti, bylo nutně vyhlášení, epifanické vystavení zákonného Dědice Králů Francie. Všechno pobádá k víře, že zpraven ode dávna o jeho existenci, dal ho čile hledati všude, avšak že v tom byl klamán náhončími, více než nevěrnými, kteří pracovali na svůj vlastní vrub.

Jen strpení! hle, ocitáme se v r. 1814. Napoleon jest poražen zradou po zápasu neporovnatelném, jenž zjednal Francii tolik vojenské slávy, jako tři století její monarchie. Toť okamžik, kdy ti, kdož nepracovali ani neseli, žnou a klidí.

Vidíme, jak po dvacet tři léta hrabě Provence-ský, zvaný nepatříčně Ludvíkem XVIII., bloudí sem a tam v Rusku, v Polsku, ve Švédsku, v Anglii, jak jen možno daleko od hbitých četníků Císařových a všude hluboce opovržen. Těchto třiadvacet let bylo naplněno lžemi, hanebnostmi a mrzkostmi všeho druhu. Sestárnul více než kdokoliv, neboť nepravost se mu nedařila a ošklivost, jíž se vždy honosil, proměnila se v šerednost. Toť *král Ubu*.

Konečně byl tolik zapomenut, že když se o něm mluvilo, by ho učinili králem Francie, Pařížané sotva věděli, o kom se mluví a tázali se na okamžik, odkud mohl asi tento tlustý vepř vylézt.

Avšak on nezapomněl. Od prvních dnů Revoluce měl jedinou pouze myšlenku. Státi

se králem, byť by se muselo použití jakýchkoliv prostředků k potlačení překážek. Napoleon byl překážkou nepředvídanou, docela nesdolatelnou. Po Napoleonovi zbyl pouze syn Ludvíka XVI. A ten nenaháněl strachu.

Ačkoliv hrabě Provence-ský jistotně jeden z prvních dozvěděl se o uniknutí a existenci svého synovce, o všech skryších a pochodech tohoto nešťastného dítěte nemusel vědět. Ba podobá se pravdě, že jeho přítomnost v Prusku byla mu skryta aspoň v první době s větší pozorností, čímž se vysvětluje uchování jeho života, jinak nevysvětlitelné. Černý orel nebrousil si nadarmo svůj zobák a své drápy.

Jakmile po Moskvě a Lipsku Říše zapraštěla a bortila se na všech stranách, pruská vláda zajásala. Mohla konečně prodati Krev Francie, majíc pod rukou kupce, jenž by nesmlouval. Hle cena, jakou Ludvík XVIII. zaplatil svou korunu:

Pařížský traktát ze dne 23. dubna 1814.
— Jedním trhnutím péra Talleyrand, zplnomocněn hrabětem z Artois, postupuje předně spojencům všechny pevnosti nebo přístavy pomořní, na nichž vlaje ještě trojbarevná

vlajka. Jest jich všech *čtyřiapadesát*, hájených více než 240.000 bojovníků, obsazených 12.000 děl, nesmírně zásobených zbraněmi i potravinami, schopných odolati několikaměsíčnímu obležení. Kromě toho *jednatřicet* válečných korábů a *dvanáct* fregat.

Zjednal snad hanebný sjeznavatel onoho obchodu, — jenž vydělal takto zpropitné mnoha milionů, — mír za cenu této neoznačitelné velkodušnosti? Nikterak. K postoupení tomu se svoluje toliko za slib Ludvíku XVIII., že se mu poskytne pomoc k vydrápání na trůn (1).

~~~~~  
1) „Z nutných potřeb okamžiku toho možno aspoň pochopiti jistá opatření — a poněkud je změřiti. Tak se to nemá s činem, jejž v těchto truchlivých dnech zprostředkoval p. de Talleyrand, skutkem to neblahým, hrozným, jejž nic nemůže ospravedlniti, a jenž způsobem zdrcujícím vrhá nepěkné světlo jak na povahu, tak na morálitu této osobnosti.

„Toto postoupení zkoncoval, jakmile četné francouzské posádky, skutečně vyzbrojené, střežily ostrovy Jonské, všechna místa v Belgii, Rýn, Piemont. Lombardii a většinu velkých pevností na severu Evropy. Nikoliv úmluvu o mír koupil tento muž za cenu tak náramné oběti, avšak jednoduché krátké příměří, jež neobsahovalo nikterak rozhodnutí a chuť k míru. Francie 22. dubna byla poražena: v den obludné smlouvy 23. kníže Beneventský ji odzbrojil.“

VAULABELLE. Dějiny obou Restaurací.

Jak známo, byl podíl Pruska nade vše porovnání krásný, neboť hrabě Provence-ský přihlížel beze slova k tomu, když prostřednictvím téhož Talleyranda ztraceno bylo ovoce výbojů Republiky, totiž *celé Porýní!!!*

Velikost Pruska, jež dnes stalo se říší Německou, mělo tedy tento počátek: prodej nevinného. A to právě se jmenuje Státním Důvodem. Nic již nemohlo spasiti Ludvíka XVII.

Hlas tohoto nevinného neměl býti nikdy slyšen. Když promluvil příliš silně, věděli, jak ho umlčeti. A nebylo snad knížete v Evropě, jenž by nebyl spoluvinníkem tohoto hrozného narovnání, jež všichni považovali za nutné. A jako zavřeli ústa oloupenému sirotkovi, tak zavřeli ústa všem těm, kteří chtěli mluvit pro něho . . . . Není podobného mátožného přízraku v historii.

Vzpomínám si, že jsem popsal kdesi strašnou leptanou rytinu Feliciena Ropsa. »Stojí žena, nohy majíc na mrtvém dítěti a oběma rukama, tragicky *připjatýma obvazkem* na svých rtech, zacpávající, zalepující, uzamykající si ústa! . . . . «

Toť duše Ludvíka XVIII., toť Státní

Důvod, mlčenlivý a plný mrtvých, jako jáma pro padlé na bojišti.

Zločin jest výsadou knížat, avšak je-li tak mimořádně jemný, tak úplný jako u Ludvíka XVIII., tu jest rysem charakteru a známkou krásného politického genia.

A tak se tomu porozumělo; i umístěn jest tento lotr nečistý mezi knížata hluboká. Jak se to hnusí!

XIII

# REQUIESCAT

Requiesces, & non  
erit qui te exterreat.

J o b, XI, 19.

**P**roč jsem se podjal tohoto psaní o synu Ludvíka XVI.

Osobnost ta nebyla mi sympatickou, rád se k tomu přiznávám, a zdráhal jsem se velice, i tehdy, když jsem se úplně rozhodnul. Za takových poměrů nastala přestávka a přerušení na dva roky, průběhem nichž tato kniha mohla býti napsána několikrát. Nemohl jsem se tím jaksí zabavit.

Nechť se však nemyslí, že by byl ve mne stín nějaké pochyby o uniknutí z Templu a totožnosti Daufina s Naundorffem. V těchto dvou bodech byl jsem a budu vždy nezvratelný. Nic by bylo nemohlo, aniž teď může mne co v tom smyslu přepadnouti.

Jenže, co chcete? Nemiluju Bourbony, jimiž byla zabita velká Katolická Francie. Věřím, že jejich Rod jest odvržen; věřím na jich nezhojitelný úpadek, jako věřím v Dvanácte Článků Symbolu a osoba Ludvíka XVII., tak bolestná přece, jeví se malým buržoou,

jenž mi srdce ochromuje. Již jsem na to výše upozornil, když jsem pečlivě a přesně zaznamenal podobnost hodináře Naundorffa s Ludvíkem XVI., jenž shrnul a shromáždil ve svou tvář celé rodné příbuzenstvo způsobem nejvýraznějším i nejhlubším.

Nechť se to zdá sebe bizarnější nebo paradoxálnější, jest velice jisto, že význačným rysem Bourbonů jest nejúplnější nedostatek *heroismu*. Až se přestane s ošumělými novinářskými články pohřebních řečí, jimiž se překrucuje historie po dvě stě let, jest proč domnívati se, že ku příkladu triumfální veličenství Ludvíka XIV., bude pro každého tím, čím bylo ve skutečnosti, totiž dekorací.

Čeledi Bourbonské bylo uchováno, by usadila na trůn Francie *krále sultány*, a jedině zvyk brání, že není obludnost ta patrná.

Vyjímajíce stěží Jindřicha IV., jehož příslovečná udatnost zdá se býti trochu žoldnéřskou a silně gaskoňskou, můžeme říci, že příchodem těchto knížat bylo řečeno rozhodné sbohem vznešeným rytířským zápalům Středověku. Prvorozená dcera Církve, zprzněná Kalvínem, skláněla se k Revoluci a k sviňstvům.

Jméno Bourbon samojediné nebylo by tedy příležitostí k nadšení ani k zvláštnímu dojmu katolíkovi a starému Francouzi mého druhu, — jenž stále prodlévá v pozítřku Ligy, a jenž nemůže se potěšiti z fiaska Noci Bartolomějské.

Hovořil jsem o Ludvíku XVII., poněvadž čest mé myšlenky toho požadovala nejvelitelštějším způsobem a že nebylo, kterak z toho prchnouti; protože neštěstí tohoto muže jest takové, že nejslavnější nešťastníci s ním porovnání, vypadají, jakoby ani Ráj neopustili; avšak zvláště, poněvadž vedle velkolepého hrubého bezpráví, naprosto jediného, jímž trpěl, jeví se ničím i ty nejstrašnější nespravedlnosti.

Promluvil jsem o Ludvíkovi XVII., dobře nebo špatně, jak jsem mohl nejlépe, bych se oddělil jednou pro vždy od pitomců, zbabělců, sluhů a pacholků; bych vykonal v jistém duchovním smyslu evangelický příkaz o návštěvě zajatých a o přijímání těch, kdož potřebují pohostinství; konečně abych uspokojil své svědomí, jež mne unavovalo svým

voláním, a bych neumřel jako zhovadilá sběr bez jazyka a bez srdce, jež bude mlčeti i v okamžiku, až se před Bohem objeví.

Ah! již před mnoha lety chtěl jsem ze sebe vypraviti tento křik! Avšak jak to bylo nesnadno z obecných důvodů již řečených a z jiného ještě, *velmi obzvláštního*, jenž mi zbývá ještě pověděti!

Hle! přejete si věděti, kterak jsem se mohl z toho vyvléci?

Zapuzuje každou jinou myšlénku, jež by se netýkala utrpení tohoto muže, jehož Bůh ráčil v hmoždíři roztírat k odpykání zločinů jeho Rodu, kladl jsem si před duši rakvičky svých dítek, jež zemřely mou bídou a rozjímal jsem o svém vyhnanství, — o sobě, — o své opuštěnosti, o ďábelské nenávisti, jíž současníci odměňují v mé osobě po tolik let *jediného* spisovatele, jenž se odvažuje něco říci . . . Tehdy jsem byl právě naladěn.

Přišel okamžik, běda! zabýváti se city nebo hledisky náboženskými Ludvíka XVII. Z mého stanoviska jest naprosto nemožno tomu se vyhnouti. Moje práce neměla by zá-

věrku a byla by prostým žvatláním.

Jest jisto, že princ vzdálil od sebe a zastrašil svými naukami přátelství více nebo méně vzácná, jež k němu zavítala. Nauky ploché, mrzuté a nevrlé, podvratné, stejné hodnoty, ani nevím s kterými protestantskými oslovinami, zbavené veškeré závislosti na Církvi, na Zjevení skrze Písmo Svaté, bez základních rysů křesťanství, bez jakékoliv vnitřní nebo zevnitřní Kráasy.

Nemůže se upříti, že napsal mezi jiným, že Evangelium jest snůškou »odporů, ne-spravedlností a lží«. Jest pravda, že jinde mluví o Svatém Evangeliu neb o evangelické ctnosti. Vysvětlení této nesouvislosti jest smutné jako smrt.

*Neobdržel nižádného vychování, nižádného vzdělání.* Od sedmi do dvaceti pěti let nešťastník sotva vyšel z vězení a z jakých vězení! A jeho dětství ve Versailles nebo v Tuilerích uběhlo, jak se zdá, bez jakéhokoliv, byť i počátečního, náboženského vyučení. Byla to bezpochyby moda. Marie-Antoinetta jakoby si ani na Boha nevzpomněla, až drápy neštěstí zatnuly se jí do života, a modlitby krále mučedníka musely

býti jako jeho řeči jakýmsi druhem mravoučných průpovídkových směšností.

»Ze vzpomínek svého prvního mládí z oboru náboženského nezachoval jsem si ničeho než to, že jsem byl přítomen důstojným vystupováním v kapli Versailleské, kde každý s knihou v ruce více nebo méně četl, zatím co muži v pestrých oděvech zpívali a kráčeli při zvucích zvukné hudby. Divě se tomuto divadlu, ptal jsem se své matky, jež mi odpovíděla: — Koná se mše svatá; jest zde přítomen Pánbíček, třeba modliti se; shromáždili jsme se, bychom mu vzdali úctu. Takové bylo celé moje náboženské vychování, když jsem byl uzavřen se svou rodinou pod závary Templu (1)«.

Ke všemu tomu jak jen možno málo nadán duševními schopnostmi jako většina Bourbonů, neschopen *všeobecných ideí*, čímž prozrazuje se úpadek rozumu, jdoucí snad až k hranicím zvířeckosti.

Jsme jati soustrastí, úžasem, hrůzou, když tento syn krále, inteligencí svou velmi

---

1) Úvodní část Nauky nebeské Našeho Pána Ježíše Krista, uveřejněná synem Ludvíka XVI., Králem Francouzským, Karlem Ludvíkem, vévodou Normanským. Ženeva 1839.

nízko pod nejubožáctějším nádenníkem svého království, prohlašuje, že není tajemství v Bohu, *protože Bůh jest pravda*; že nauka katolická jest špatná, *protože* jsou špatní kněží; že není Trojice, *protože* tři netvoří dohromady jedno a že jeden nejsou tři; že Církev nesmí se nazývati římskou, *protože* její hlava mohla by býti přesídlena do Vídně nebo do Cařihradu; že mše jest vynálezem pokrytců, *protože* Pán poručil modliti se v skrytosti, atd.. atd.

A vše to není ještě ničím vedle zarážející a nepohledatelné pitomosti jeho výpočtů ve vězení v Braniborsku, by se dozvěděl, kolik tisíc mil za vteřinu musel vykonati dobrý Lotr, by došel ještě *téhož dne* do Ráje!!! V přítomnosti bídy tak hluboké srdce se zasmužuje a zarmucuje . . .

Avšak není třeba báti se to vytknouti, přes nesmírnou truchlivost přiznání. Bůh málo dal a lidé nedali pranic. Intelligence ubohého knížete byla pod prostředností a jeho nevědomost odstrašující <sup>(1)</sup>.

~~~~~  
1) Zde střetnu se s množstvím lidí, mezi nimi i s protivníky Ludvíka XVII. Dnes vskutku znalost matematiky jest největším důkazem důvtipu. Vynálezce

Jakmile byl poznán osobnostmi počestnými, jichž svědectví nebyla již podezřelá, a když mohl rozumně dovolávati se svého občanského postavení, dali mu na srozuměnou, že zákonný následník Králů Nejkřesťanštějších Prvorozené Dcery Církve, musí nutně býti katolíkem. Svolil v čtyřiceti devíti letech, by byl vyučován. R. 1834. byl v Saint-Arnoultu poblíž Rambouillet-a, u faráře Appert-a, jenž ho připravoval k prvnímu svatému přijímání.

~~~~~  
strojů jest nepochybně mužem geniálním. Takový jest na sto tisíc honů nad theologem nebo nad básníkem. V mém dětství nebylo tomu tak. Mnozí ještě věřili na neviditelnou Velikost. Mechanikové byli považováni za lidi užitečné, kteří se laskavě vyzývali, by se drželi na svém místě, když toho bylo třeba. Pro dobré lidi tehdejší nebylo žádného esthetického rozdílu mezi objevním dělového prachu a vynálezem niti na řezání másla.

Od té doby, přiznávám se, neučinil jsem ani kroku ve smyslu moderních ideí a jsem poslední člověk na světě, bych ocenil Ludvíka XVII. jakožto vynálezce. Praví se, že byl v tom ohledu výjimečně nadán a že jeho vynálezy budily obdiv a byly čímsi úžasným pro jeho dobu. Zdá se, že tento ubohý schopný syn Ludvíka XVI. snil o tom, kterak svými pyrotechnickými vynálezy odstraniti válku pro její ohavnost. Chtěl osvoboditi lidstvo od tohoto velebného strašidla . . .

Není opravdu, čím přetvořiti moje náhledy o nešťastném výhonku nejkrásnější vojenské monarchie.

Demonové museli si přiznati, že někoho horšího by nedovedli vyvoliti. Tento farář Appert spáchal později se svým neofytou a dvěma jinými odpadlíky nepředstavitelnou sbírku »Předpisů, diktovaných Andělem z rozkazu Věčného pro pastýře Církve evangelickokatolické«, jejímž zakladatelem a »protektorem« byl vévoda Normanský, *před tím římskokatolického vyznání*.

Vyskytnutí tohoto *apoštola* jest zřejmě jedním z nejrušivějších a nejjistějších důkazů o vzteku a zuřivosti černých mocností proti politováníhodnému dítku Ludvíka XVI. Tato doba byla ostatně dobou bizarních vidění, jež vypravoval, jichž dětinství a ošklivost ospravedlňují všechno odpadlictví.

Bůh mne chraň, bych rozebíral jeho nesnesitelnou *Nauku Nebeskou*, kde tento domnělý dědic Ludvíka XIII., jenž dal Francii Panně Marii, prohlašuje na mnohých místech své opovržení a svou nenávist k Matce Boží <sup>(1)</sup>, a kde *tři* andělé, kteří nejsou bezpochyby nejmenší, zjevili mu Evangelium zcela nové, v němž i Vtělení zmizelo.

---

<sup>1)</sup> Úbohá medajka, jež ho zachránila 28. ledna 1834. byla tehdy hluboce zapomenuta. Každý jiný než Bourbon by si na to vzpomenu.

Tito andělé, kteří umí dosti špatně francouzsky, mluví často s naprostou nebeskou povýšeností ubožáků, kteří myslí, že četli Svaté Slovo, aniž by studovali *syrštinu a hebrejštinu* (sic)! . . . Zrovna aby člověk zavzlykal nad hmatatelnou tupostí a blbostí takového díla (1).

To jest hotový konec Bourbonů!  
Nemožno níže padnouti.

Přece však muselo něco ospravedlňovati a vysvětlovati nadšení několika stoupenců Ludvíka XVII. Hle tedy toto něco; a jak bude žádoucno, na tolik se přiznám, že jest to tajemství.

Syn Ludvíka XVI. byl poznamenán, ba

---

1) Dílo na štěstí velmi vzácně nadepsáno: *Nauka nebeská* nebo *Evangelium Našeho Pána Jezu Krista* v celé své původní čistotě, tak, jak kázal sám průběhem pobytu svého pozemského; znovu zjevené třemi anděly Páně a stvrzené samým Ježíšem Kristem, skrze (sic) zavržení římského Papežství; se všemi důkazy o jeho šalbě proti nauce Našeho Spasitele. Uveřejněné synem Ludvíka XVI., krále francouzského, KARLA LUDVÍKA, vévody Normanského, 1839. Bez jména vydavatelova. Ženeva. — Tiskem K. Gruaza.

stygmatisován svým původem. I jeho nepřátelé pravili, že nebylo možno naň popatřiti, aniž by se nezakusilo mocného mysli pohnutí. Svléknuv se sebe pruského hodináře způsobem tak úplným, že se to zdálo zázračné, honosil se nepředvídanou skvělostí, náhlými odlesky, jako ubohý starodávný moar, jenž pustil barvu a byl připraven počasím o svěžest. Mluvil najednou jako král, avšak jako král z katakomb, jehož truchlý hlas by vycházel z lůna země. Jistá slova jeho mrazem hrobek působila . . .

*Instinktivně*, ačkoliv nohama vězel ve smrti, pokoušel se vymrštit k Absolutnu Božského Práva svých Předků, k jehož pochopení otec jeho takovou neschopnost projevil, a o němž předpokládám, že marně by se i jemu vpraviti hledělo. Kdyby mu bylo dovoleno panovati, byl by *králem čestným*, běda! avšak snad nikoli bez jisker velikosti, byť to bylo sebe nesrovnatelnější.

»Každý člověk jest součtem svého rodu«, řekl podivuhodně jistý filosof.

Tento byl učiněn jako náhrobek, na nějž by se mohlo napsati:

ZDE LEŽÍ  
BOURBON!

# EPILOG

Vide, Domine, & considera,  
quoniam facta sum vilis.

Pláč Jerem., I. 11.

**A** teď, kdy přijde ten DRUHÝ?

»Není mi možno, psal jsem r. 1894., mysliti na tohoto muže snu a zázraku, aniž bych nebyl zasažen do hlubin své duše. Není-liž postava Ludvíka XVII., bloudícího a zapřeného celou zemí, nejúžasnejším *proroctvím*?

»Sním o tom, že jest jistotně *NĚKDO* velmi chudý, velmi neznámý a velmi veliký, jenž trpí týmž způsobem *v tomto okamžiku*, a že jest třeba míti strach, že ho zneuznáme, až *HO* potkáme.«

Kdož myslí se mnou, že tento Utěšitel zoufalých nemůže se objeviti, dokud svět neoctne se v agonii, musí ho dnes čekati od hodiny k hodině.

Francie nikdy nebyla tak smrti blízka.

Od onoho dne, kdy bylo dovoleno posledně příchozímu a nejnižšímu z národů šlapati jí po srdci, nebylo jí možno pozvěd-nouti se.

Urážka této nepřítelkyně, stavší se tak mocnou, *že hanebně šachrovala s krví nevinnou*, jest nectnou ranou, jež nemůže býti vyléčena a jež, rozhnívajíc se, tělo strávuje.

Královna královen, umírající vysílením a *padlá na hlavu*, zve dnes všechny národy do hampejzu Světové Výstavy! . . .

Jest čas, by se ukázal spasitel chudý, spasitel uplvaný, spasitel neskonale zneuznaný, Spasitel, jenž zachrání a bude panovati.

Jest čas svrchovaný, ó Pane!

K O N E C .

D O D A T E K

---

PACHOLE  
„KRÁLOVNY”  
„HUSÍNOŽKY”

Vzpomínáme si, že  
Rudolf Salis, patron Černé  
Kočky, oblékal své hochy  
v akademiky.

**Z**dá se, že p. Anatole France vroucně si přeje, by byl považován výhradně za *hloubatele*. « ... Porozumíte jazyku duse cele spekulativní », pravil 24. prosince 1896. ve své přijímací řeči do francouzské Akademie, začínaje tak *chvalořeč* k poctě Velikého Francouze, — chvalořeč, jež nebyla možna v pozítřku Panamy leda na takovém místě a takovým mužem . . .

Každý ví, že se vstupuje do Akademie jako do mlýna.

P. Anatole France, jenž neví snad o přibližné cenně skrovné tisícovky slov, jimiž se spokojil duch Bossuetův nebo Saint-Simonův, rád by bezpochyby, byl býval řekl, že má duši *kontemplativní*! Neodvážil se. Zbytek, ani nevím čeho, jej zadržel.

Jest jisto, že tak opovážlivé tvrzení, byť pronešené i méně blátivým nesmrtelníkem, bylo by náramné v místnosti, již dlouhý pobyt nebožtíka Renana proměnil v místnost málo

rozdílnou od chlévu.

P. Gréard, jenž zdá se býti statným jónákem Akademie, jest mu za to velmi povděčen. Pozdravil v něm »milence Krásy« a následovně přečtl tyto řádky, vytržené z předmluvy jednoho svazku čekatelova:

»Od té doby, kdy bavím vybrané obecnstvo <sup>(1)</sup> věcmi duchovními, mohu si vydati toto svědectví: Viděli mne často v nejistotách, avšak vždy se srdcem upřímným. Byl jsem opravdový a tím aspoň uchoval jsem si právo mluvit k lidem. Nemám z toho ostatně žádné zásluhy. K tomu, by se dobře lhalo, jest třeba rhetoriky, z níž neznám ani prvního slova. Nedovedu mluvit než k vyjádření své myšlenky«.

Několik obdivovatelů *Thaidy*, nebo nevím kterých jiných bezbožných sviňstev, bude velmi potěšeno, tak si aspoň představuju, až naleznou tuto silný důkaz této *upřímnosti*, této lásky ku pravdě, této šťastné nevědomosti ku rhetorice lži, celého shromážděště těchto věcíček, jimiž se p. Anatole France honosí a jimž dle jeho přání máme

---

<sup>1)</sup> Obecnstvo časopisu *Temps* a Francisque-a Sarcey-e.

se v něm obdivovati.

. . . Až dosavád vyskytají se proslulí spisovatelé, jakým ku př. Anatole France, kteří si libují v pochybném zaměstnání a rozšiřují pomluvu a vtipkují o utrpeních nevinného. Skutečně ne později než 12. října 1895. ještě p. Anatole France mezi jinými náramnými nesmysly tvrdil . . . bez důkazů: »On (Naundorff) přišel z Německa, kde následkem svých nehod přijal jméno Naundorff a padělal peníze«. (*L Univers illustré* z 12. října 1895). Zdaliž tímto p. Anatole France, pojednávaje o látce, z níž nezná ani prvního slova, nedopouští se zločinu *padělaní historie* způsobem nekonečně jistějším než tak zvaný Naundorff dopustil se zločinu padělatelství peněz . . .

A když vyšetřování nejpodrobnější, jakož i nejzlomyslnější nemohlo usvědčiti »Naundorffa« ze zločinu penězokazectví ani v době, kdy se mu nastrojila soudní ta léčka, p. Anatole France, myslíme, nebude tak domýšlivý a nebude dokazovati svých důmněnek přednost. A tato poslední, osudně určená k

tomu, by zůstala neospravedlněna a neospravedlnitelná, právě proto proměňuje se v pomluvu, a p. Anatole France neměl by jí dále popřávatí přístřeší pod svým vzrůstajícím jménem . . .

Avšak hledíc k p. Anatolu France-ovi, některé jiné poznámky stávají se nutnými k dokázání, že, jakmile se jedná o tuto nešťastnou otázku Ludvíka XVII., i nejctihodnější oddávají se systematické zlobě.

Hned, jakmile, díky časopisu *Argus de la Presse*, článek p. Anatola France-a nám byl oznámen, snažili jsme se zaslati mu následující *rekomandované* psaní:

„Pointe du Bugull,  
„Belle-Ile-en-Mer, Morbihan,  
15. října 1895.

„PANE,

„Naskytla se mi již příležitost psátí vám přede dvěma nebo třemi roky a to, nač jsem vás tehdy upozornil, mohlo vás přiměti k větší obezřelosti ve způsobu, jakým vy pojednáváte o otázce Ludvíka XVII.

— Naundorffa. Nemyslím, žebyste ho kdy politoval. Tedy, proč naň útočíte svými důmněnkami bez důkazu a dříve, než jste *prostudoval* problém ten, na jehož rozřešení činíte nároky?

„Honosíte se velkým jménem v literatuře moderní a vaše dila obrazotvornosti jsou oprávněně velmi vážená (1). Proč tedy mícháte se do dějin? Pročpak zneužíváte své proslulosti a rozšiřujete pod jejím pláštěm pomluvu proti „Naundorffovi“, jehož obviňujete „z penězokazectví“, když přece není vám možno přinést jediný historický nebo soudní důkaz ve prospěch vašeho tvrzení, mnohem falešnějšího než mince, jichž výrobu „Naundorffovi“ vytýkáte?

„Kterak můžete říci, mluvě o Tortu de la Sonde, příteli Ludvíka XVII., že „se nikdy od té doby nemluvilo“ o této osobnosti, když přece sám jsem vám písemně dal některé zprávy o něm, a když vám ostatně by bylo stačilo otevřítí nejnovější vydání *Prostředníka Badatelů a Milovníků vzácnosti*, byste našel četné podrobnosti o této osobnosti, na světlo uvedené jak p. Alfredem Bégis-em tak mnou!

„Kde jste četl, že v zámku Torta de la Sonde byl Ludvík XVII. „objeven a uveden do vězení?“ *Nikde!* Tak všechno to dosvědčuje, pane, že neznáte ani začátečního slova z historie Ludvíka XVII. a že následovně není velmi svědomité ani příliš hodno takového literárního jména, jakým jest vaše,

~~~~~  
1) Prosím čtenáře, bv se pamatoval, že nikoliv já pravím tyto věci. LEON BLOY.

13 Leon Bloy: Syn Luvíka XVI.

když si libujete v útocích tak neospravedlněných.

„Samo sebou se rozumí, že objemný koš, obsahující „mnoho set tisíc franků“, zaslaný jednoho dne Nápadníkovi trůnu, přísluší říši bájek.

„Nikdy „Naundorff“ se nenazýval *Karel-Ludvík Francouzský*.

„Jedním slovem, pane, váš článek jest politováníhodný a správně k tomu směřující, by zmenšil v očích těch, kdo „vědí“, spravedlivou vážnost, jež se pojí k vašemu jménu.

„Nežádám toho, byste uveřejnil tento list z péra velmi rozhořčeného. Žádám vás, byste dokázal, že „Naundorff“ „padělal peníze“ aneb v případě, že by se vám tohoto důkazu nedostávalo, byste opravil příště tuto pomluvu s přiznáním, že správnost obvinění nebyla nikdy dokázána.

„Budte ujištěn, pane, o mé oddanosti.

„OTTO FRIEDRICHS“.

P. Anatole France nemyslí, že jest povinen polepšiti se.

Avšak po tomto kormutlivém zjištění (protože se jedná o spisovatele, jakým jest Anatole France) slyšme, kterak neslušně i lživě obouvá si čisté rukavičky! Všimněte si v následující větě, vyňaté z čas. *Univers illustré* ze dne 26. října 1895., sdružení ideí; neboť zase mluví o Ludvíku XVII. A z toho, co praví, propocuje se jakoby tajemná, avšak velmi bázlivá odpověď na náš dopis. Jistojistě cítil potřebu, kterak upokojiti své otřesené svědomí. Po-dařilo se mu to? Bylo by to pak vyjádřenou nesvě-

.

domitostí tohoto skvělého spisovatele . . . Avšak sami pohledte na větu tu:

„Nechť se nečekají nikterak okolnosti příliš podivuhodné. Budu jak se patří pravdivým; není, čím bych každého pobavil; třeba býti velmi rozumným, by se v pravdě oblíbilo. Avšak moji obrazotvornost a bájivost stranou, neboť *moje pravdomluvnost jest nutnou ctností!*“

Vizme tuto „ctnost“ nutnou:

P. Anatole France běře si na svědomí opětne uveřejnění pomluvy o penězokazectví „Naundorffově.“

Přijímá naše kritické poznámky o tomto předmětu.

Má na to čtrnácte dní, by si řádně rozmyslil a rozhodnul se, jak mu to příměst předpisuje.

Rozhoduje se . . . v opak této přímosti, an nemá odvahy, potřebné k uznání svého omylu.

A pan Anatole France, jenž tvrdí, že „neoddal se nijak obrazotvornosti a bájivosti“, dokazuje, že až příliš jich upotřebil, když píše: „moje pravdomluvnost (?) jest nutnou ctností!“

Jinak tento článek z 26. října skrývá ještě takovouto perlu: „Jsem příliš jist, že ubohý Daufinek zemřel v Templu po velmi dlouhém trápení“. Nuže, jest elementárně a mathematicky jisto, že nemůžeme být jisti o věci, již jsme nestudovali . . .

Krátce, teď, kdy p. A France překročil práh oné „Nesmrtelnosti“ . . . obmezené, jež slove Akademií; teď, když nemá proč lichotiti proslulé straně Vévodů, jichž náčelník, vévoda d' Aumalský, sehnal všechny možné důvody, by dal umříti Ludvíkovi XVII. v Templu, — čímž se stalo, že p. Anatole France byl

„příliš silně ujištěn“ — smíme nyní žádati na „Nesmrtelném“, jenž nedávno vystoupil z loďky literatury na práh Akademie, by vnesl příště více spravedlnosti a více pravdomluvnosti a více „ctnosti . . . nutné“ do svých studií o Ludvíku XVII?

Ztracené naučení pro skvělého spisovatele nemuselo býti ztraceno pro obecenstvo. Právě proto pokládali jsme si za povinnost založiti si list, zasláný přímo p. Anatolu France-ovi. Jest dobře, by se vědělo, jak málo pečlivým způsobem, v jakém nedostatku literární počestnosti, v jakém nedostatku svědomitosti i velcí spisovatelé neostýchají se klamati lehkověrnost svých čtenářů.

Otázka Ludvíka XVII. str. 105 a 106.

„Paříž, 24. března 1900.
Rue Hamelin, 27.

„PANE,

„Ve *Figaru* z 21. března p. Anatole France prohlašuje, že Naundorff byl „žid z Postupína“.

„V odpověď na toto dvoji bludné tvrzení dovolávám se vaší nestrannosti, bych vás poprosil o laskavé uveřejnění těchto několika řádků.

„Naundorff“ nebyl žid.

„Naundorff není narozen v Postupímu.

„Sázím se s p. Anatolem Francem, že nedokáže svého tvrzení. Podá-li mi důkaz o židovském původě Naundorffově a o jeho zrození v Postupíně, uvoluju se složiti do pokladny vašeho časopisu obnos dvou

tisíc franků k rozdělení Pařížským chudým. P. Anatole France prokáže kromě toho neocenitelnou službu Dějinám, protože jest velmi zřejmo, že *otázka Ludvíka XVII.* — *Naundorffa* neexistuje, je-li dokázáno, že tento nápadník byl žid a že se narodil v Postupíně.

„Stačil by jen jediný z těchto důkazů, by se navždy sňala škraboška s „Naundorffa“ a jeho dynastie. Nechť tedy přinese tento důkaz a nechť se tím skončí již jednou pro vždy s touto historickou otázkou přežítí Ludvíka XVII. v osobě domnělého podvodníka, jenž od 1845. odpočívá v Delfu pod jmény a tituly, jimiž jedině syn Ludvíka XVI. právem se mohl vyzdobiti.

„Račte přijmouti, pane, výraz mé hluboké úcty.

„OTTO FRIEDRICHS.“

Figaro, 28. března.

Na tom zůstalo.

Jest jisto, že p. Anatole France, čím dál tím nesmrtečnější, uvelebil se tvrdě do lenošky, a opovrhnul panský dvěma těmito listy *historika*, málo obeznalého v instrukcích, dávaných čeládce, a že na ně ničeho neodpoví — až do dne, kdy jeho Vévodové na něho zazvoní, by mu rozkázali novou hanebnost.

Onoho dne pak už ničeho neodpoví.

O B S A H

- I KRÁL STRAŠIDLO
- II LILIE FRANCIE
- III NEPŘÍTOMNOST BOHA
- IV PROPAST
- V DVA SVĚDCI
- VI TROSKY
- VII ZAJATEC
- VIII HODINÁŘ
- IX VÉVODKYNĚ KAIN
- X SLUHOVÉ
- XI HALLALI POSLEDNÍHO KRÁLE
- XII STÁTNÍ DŮVOD
- XIII REQUIECAT
- EPILOG
- PŘÍDAVEK

Tento překlad knihy
LEONA BLOY
„LE FILS DE LOUIS XVI“,
jejž věrně obstaral
JOSEF FLORIAN,
do této knížky natisknul
RUDOLF VÁLKA
v Novém Jičíně a to
LÉTA PÁNĚ
MCMIV

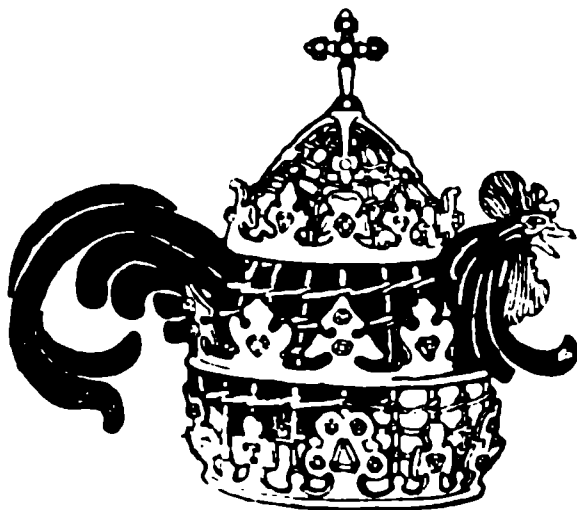
DĚLNICKÁ KNIHTISKÁRNA V PRAZE, V MYSLÍKOVĚ UL.
TISKLA OBAL A 5 PRVNÍ ARCHY ~ R. VÁLKA, KNIH-
TISKAŘ V NOVÉM JIČÍNĚ OSTÁTNÍ ~ VYDAL JOSEF
FLORIAN S POMOCÍ PŘÁTEL LEONA BLOY ~~~~~

LEON BLOY

SYN LUDVÍKA XVI.

Kniha byla popsána vnitř
i zevnitř, a bylo v ní psáno na-
říkání a píseň žalostná a běda.

EZECHIEL II, 9.

S POMOCÍ PŘÁTEL STUDIA VYDAL
JOSEF FLORIAN / HLADOV /

STARÁ ŘÍŠE / MORAVA /

———— LÉTA PÁNĚ 1904 ————

